

mulier instituut

**HAN UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES**

**ECONOMISCHE
HOGESCHOOL
TILBURG**

Contributiemonitor 2019/2020

Contributies en toegangsprijzen in de Nederlandse sport

Arjen Davids

Paul Hover

Willem de Boer

Jelle Schoemaker

Bertrik Berfelo

Bart van Bezooijen

Monique van Rooijen

Contributiemonitor 2019/2020

Contributies en toegangsprijzen in de Nederlandse sport

Mogelijk gemaakt met financiële steun van het ministerie van VWS

Mulier Instituut

**Arjen Davids
Paul Hover**

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

**Willem de Boer
Jelle Schoemaker
Bertrik Berfelo**

Fontys Economische Hogeschool Tilburg

**Bart van Bezooijen
Monique van Rooijen**

Mulier Instituut

sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

HAN Sport en Bewegen

Postbus 6960 | 6503 GL Nijmegen

Heijendaalseweg 141 | 6525 AJ Nijmegen

T +31 (0)24 351 14 00 | I www.sportbewegen.com

E info@han.nl | T @HAN_SenB

Fontys Economische Hogeschool Tilburg

SPECO Sportmarketing

Professor Goossenslaan 1 | 5022 DM Tilburg

T +31 (0)8850 80000 | I www.fontys.nl/feht

E feht@fontys.nl | T @FEHTILBURG

© Mulier Instituut, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en Fontys Economische Hogeschool Tilburg

Utrecht, Nijmegen en Tilburg, november 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	4
1.1 Betaalbaarheid van sport	4
1.2 Doel	4
1.3 Aanpak	4
1.4 Leeswijzer	7
2. Contributies van sportverenigingen	8
2.1 Kernresultaten	8
2.2 Basketbal	11
2.3 Korfbal	16
2.4 Rugby	21
2.5 Tennis	26
2.6 Voetbal	31
2.7 Conclusie	37
3. Toegangsprijzen zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen	38
3.1 Zwembaden	38
3.2 Ijsbanen	42
3.3 Klim- en boulderhallen	43
3.4 Conclusie	43
4. Inkomsten sportbonden	44
4.1 Bondsafdrachten	44
4.2 Typen inkomstenbronnen	45
4.3 Conclusie	46
5. Contributies tennis- en voetbalverenigingen 2017/2018 - 2019/2020	47
5.1 Inleiding	47
5.2 Voetbal	47
5.3 Tennis	50
5.4 Conclusie	52
6. Conclusie	53
Referenties	55
Bijlage 1 Steekproefomvang sportverenigingen	56
Bijlage 2 Contributies per sporttak naar provincie	57
Bijlage 3 Steekproefomvang sportverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten	58
Bijlage 4 Krimp- en anticipeergebieden	60
Bijlage 5 NUTS-1 regio	61
Bijlage 6 Toegangsprijs zwembaden naar met/zonder recreatief zwemgedeelte	62
Bijlage 7 Bondsafdrachten	63
Bijlage 8 Contributie-inkomsten sportbonden 2009-2018	67
Bijlage 9 Steekproefomvang tennis- en voetbalverenigingen naar achtergrondkenmerken	69

1. Inleiding

1.1 Betaalbaarheid van sport

De betaalbaarheid van het sportaanbod en het faciliteren en stimuleren van sportdeelname is al jaren een belangrijk aandachtspunt in beleidsagenda's, onder andere van het ministerie van VWS en gemeenten. De betaalbaarheid van het sportaanbod wordt bepaald door het kostenplaatje (aanbodkant) en het vrij besteedbaar inkomen van de sportconsument (vraagkant). Voorliggende studie over contributies van sportverenigingen en toegangsprijzen van (andere) sportaanbieders richt zich op aspecten van de aanbodkant.¹ Een stijging van de verenigingscontributie of de toegangsprijs van bijvoorbeeld zwembaden, raakt consumenten in hun portemonnee en kan de inclusiviteit van sport bedreigen: het idee dat iedereen moet kunnen meedoen en dat de prijs geen belemmering voor sportdeelname mag zijn.

Tegen deze achtergrond is het van belang in kaart te brengen hoe de contributies en toegangsprijzen zich ontwikkelen. Om dit te bewerkstelligen, zijn het Mulier Instituut en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) in 2016 gestart met een onderzoek waarin dit jaarlijks wordt gemonitord. In 2019 is Fontys Economische Hogeschool Tilburg met de opleiding SPECO Sportmarketing bij het onderzoeksteam aangesloten. Voorliggend rapport betreft het verslag van de vierde meting en gaat over het seizoen 2019/2020. De dataverzameling heeft plaatsgevonden vóór de invoering van de coronamaatregelen. Eerder werd gerapporteerd over de seizoenen 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019 (Davids et al., 2017; Davids et al., 2019a; Davids et al., 2019b).

1.2 Doel

Doel van de contributiemonitor is om op een eenduidige en overzichtelijke manier jaarlijks de contributies en toegangsprijzen in de Nederlandse sport te volgen. De informatie die dit oplevert kan gebruikt worden als input voor beleidsvorming over de inclusiviteit van sportdeelname.

1.3 Aanpak

Voor deze meting zijn de contributies van sportverenigingen over het seizoen 2019/2020 in vijf takken van sport geregistreerd: basketbal, korfbal, rugby, tennis en voetbal. Van de contributies van verenigingen die deze takken van sport aanbieden kunnen de contributies van 2019/2020 worden vergeleken met voorgaande jaren (tabel 1.1). Van zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen zijn de toegangsprijzen sinds het seizoen 2016/2017 jaarlijks in beeld gebracht (tabel 1.1). De bondsinkomsten en -afdrachten worden sinds 2018/2019 gemonitord. De inschrijvingskosten van hardloopevenementen zijn tot op heden eenmalig in kaart gebracht, bij de vorige meting.

¹ Andere publicaties handelen over de vraagzijde, zie bijvoorbeeld Hover et al. (2018).

Tabel 1.1 In kaart gebrachte contributies van sportverenigingen, toegangsprijzen van (andere) sportaanbieders en bondsinkomsten/-afdrachten naar seizoen

Sport	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Atletiek	x		x	
Handbal	x		x	
Hockey	x		x	
Volleybal	x		x	
Voetbal	x	x	x	x
Golf			x	
Tafeltennis			x	
Handboogschieten			x	
Tennis	x	x		x
Basketbal		x		x
Korfbal		x		x
Rugby		x		x
Bondsinkomsten			x	x
Bondsafdrachten		x	x	x
Zwembaden	x	x	x	x
Ijsbanen	x	x	x	x
Klim- en boulderhallen			x	x
Loopevenementen			x	

Voor basketbal, korfbal, rugby en tennis is gepoogd van alle verenigingen de contributie in kaart te brengen. Wat betreft de selectie van voetbalverenigingen is gewerkt met een trekking van een aselechte gestratificeerde steekproef per Nederlandse regio (indeling gebaseerd op inwoneraantal per gemeente). Ruim de helft van de sportverenigingen (53%) in de genoemde vijf takken van sport is in kaart gebracht (tabel 1.2). Dit betreft 13 procent van alle sportverenigingen die bij NOC*NSF zijn aangesloten. Van tennisverenigingen is het hoogste aandeel contributies verkregen (90%), bij voetbal het laagste aandeel (26%). Deze dekkingspercentages verschillen omdat naar bepaalde takken van sport intensiever onderzoek gedaan wordt. Ook kan dit komen doordat het aantal verenigingen dat is aangesloten bij NOC*NSF per sport verschilt en omdat niet alle opgezochte contributies bij de verenigingen te vinden zijn. In bijlage 1 is het aantal sportverenigingen naar provincie weergegeven.

Tabel 1.2 Geanalyseerde sportverenigingen naar sporttak in 2019/2020 (in absolute aantallen en procenten)

	Aantal verenigingen seizoen 2019/2020 voor contributiemonitor (o.b.v. senioren)	Aantal verenigingen NOC*NSF in 2019*	Dekkings- percentage
Basketbal	225	319	71
Korfbal	379	480	79
Rugby	62	93	67
Voetbal	779	2.978	26
Tennis	1.487	1.653	90
Totaal sportverenigingen contributiemonitor 2019/2020	2.932	5.593	53
Totaal NOC*NSF in 2019*		22.453	13

* Bron: NOC*NSF ledenstatistieken, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De contributie is voor drie leeftijdsgroepen in kaart gebracht: pupillen (richtleeftijd 8 jaar), junioren (richtleeftijd 16 jaar) en senioren (richtleeftijd 35 jaar). In het geval van zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen zijn de tarieven van kaartjes voor incidentele bezoeken op websites opgezocht. Voor zwembaden is gestreefd om binnen de capaciteit zo veel mogelijk zwembaden op te zoeken (met een minimum van tien zwembaden per VSG-regio). Alle ijsbanen en klim- en boulderhallen die in de Database SportAanbod (DSA) geregistreerd staan zijn meegenomen. De bondsinkomsten zijn afkomstig van NOC*NSF. De bondsafdrachten zijn opgezocht op de websites van sportbonden. De sportbonden die geen bondsafdrachten op de website vermeldde, zijn telefonisch en/of per e-mail benaderd. De data zijn verrijkt met CBS-data op gemeenteniveau (onder andere stedelijkheid, inwoneraantal en gemiddeld jaarinkomen per inwoner).

Bij de contributie is gepoogd zoveel mogelijk de ‘kale’ contributie aan te houden: extra trainingen, afkoop van vrijwilligerswerk en eventuele andere additionele kosten worden niet meegenomen. Als er geen ‘kale’ contributie is (maar bijvoorbeeld alleen inclusief trainingen en bondsafdracht) dan wordt de contributie zoals op de website vermeld overgenomen (inclusief mogelijke extra's). Zo is het mogelijk dat wasgeld of huur van de kleding mee zijn genomen. Met name bij de vergelijking van contributies tussen sporttakken is het zaak hier bij de interpretatie rekening mee te houden.

In dit rapport zijn gemiddelde contributies gepresenteerd. Bij de gemiddelde contributie van verenigingen in één tak van sport is geen rekening gehouden met de grootte van de sportvereniging in termen van aantal leden. De gemiddelde contributie van een vereniging met een relatief klein ledental weegt in het gemiddelde even zwaar mee als de contributie van een vereniging met relatief veel leden.

Voor de bepaling van de gemiddelde toegangsprijs voor een zwembad beschikken we over de gegevens van bijna twee derde van de Nederlandse zwembaden die in de Database SportAanbod zijn geregistreerd (514; tabel 1.3). Voor de ijsbanen beschikken we over de toegangsprijzen van alle accommodaties. Bij de klim- en boulderhallen beschikken we over alle toegangsprijzen van losse hallen.

Tabel 1.3 Geanalyseerde type sportaanbieders in 2019/2020 (in absolute aantallen en procenten)

Type	Aantal geanalyseerd	Aantal voorzieningen in DSA*	Dekkingspercentage
Zwembaden	514	846	61
Ijsbanen ²	22	22	100
Klim- en boulderhallen ³	45	159	28

* Database SportAanbod (DSA), Mulier Instituut, 2020.

Het achterhalen en registreren van de contributies en toegangsprijzen is uitgevoerd door studenten van de HAN (Sport en Bewegen) en Fontys Economische Hogeschool Tilburg en door stagiairs van het Mulier Instituut. De verkregen data zijn door professionals van het Mulier Instituut, de HAN en Fontys Economische Hogeschool Tilburg op kwaliteit gecontroleerd en waar nodig gecorrigeerd.

Wij willen graag alle betrokkenen bedanken voor hun medewerking aan de dataverzameling. Het gaat hierbij om tweedejaars studenten van de opleidingen SPECO Sportmarketing en de Johan Cruijff Academy

² Van de 22 kunstijsbaanaccommodaties in Nederland beschikken er zeventien over een 400-meterbaan.

³ De geanalyseerde klim- en boulderhallen zijn losse hallen waar een klimmuur of klimwand aanwezig is om de klimsport te beoefenen. Er geldt een toegangsprijs om hier te mogen klimmen of boulderen. Inpandige klimwanden zijn hierbij niet meegenomen, maar staan wel in de DSA.

van de Fontys Economische Hogeschool Tilburg en de studenten van de Minor Sport & Economie van de Sportkunde-opleiding van de HAN.

Kanttekeningen

Omdat de resultaten die betrekking hebben op contributies voor sportverenigingen en tarieven voor sportaccommodaties gebaseerd zijn op steekproeven, dient er rekening gehouden te worden met marges rond de uitkomsten. In deze rapportage worden de contributies van regio's met minder dan vier waarnemingen niet getoond (zie bijlage 2 voor een overzicht van alle gemiddelde contributies). Daarnaast is het mogelijk dat de op de websites gepresenteerde contributies en tarieven niet de meest actuele zijn waardoor er dus wat 'vertraging' zit in stijging van de geregistreerde contributies. Een derde kanttekening is dat het voorstelbaar is dat vooral de contributies van kleine verenigingen ontbreken, omdat zij waarschijnlijk minder vaak over een website beschikken. Een vierde kanttekening is dat de steekproefomvang bij enkele sporten door de jaren heen is uitgebreid, waardoor dit invloed kan hebben op de vergelijking. Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de steekproeven.

Toelichting uitsplitsingen

De gemiddelde contributies per sport zijn uitgesplitst naar kenmerken, zoals de mate van stedelijkheid van de gemeente waar de vereniging is gevestigd. Deze kenmerken zijn gebaseerd op de kenmerken van de gemeente waar de desbetreffende sportvereniging is gevestigd. Andere relevante informatie ten aanzien van de kenmerken betreft:

- Nederland kent twintig krimp- en anticipeergebieden. De krimpgebieden zijn de gebieden waar de bevolkingskrimp het sterkst is. In de anticipeergebieden is de verwachting dat de bevolkingsomvang in de toekomst krimpt. De krimp- en anticipeergebieden zijn voornamelijk te vinden in de noordelijke provincies en in Limburg (bijlage 4).
- De consumentenprijsindex (CPI) geeft de inflatie weer als procentuele verandering ten opzichte van dezelfde periode in het jaar daarvoor. In deze rapportage is gebruikgemaakt van een CPI van 1,7 procent in 2017 (januari 2017 t.o.v. januari 2016), 1,5 procent in 2018 (januari 2018 t.o.v. januari 2017), 2,2 procent in 2019 (januari 2019 t.o.v. januari 2018) en 1,8 procent in 2020 (januari 2020 t.o.v. januari 2019). Deze informatie is verkregen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
- Het gemiddelde jaarinkomen per inwoner per gemeente is berekend door de persoonlijke inkomens te sommeren en te delen door het aantal inwoners (in particuliere huishoudens).
- Onder een persoon met een Nederlandse achtergrond wordt een persoon verstaan waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar die persoon zelf is geboren.

Gevolgen coronamaatregelen ongemeten

De data voor dit onderzoek hebben betrekking op de periode voordat het coronavirus in Nederland opdook. Bij de rapportage over de volgende meting in 2021 kunnen de gevolgen wel in beeld worden gebracht. Voor meer informatie over de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector, zie de monitor Sport en corona (Van der Poel & Pulles (red.), 2020).

1.4 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk handelt over de contributies van sportverenigingen in vijf takken van sport. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de toegangsprijzen van zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen. In hoofdstuk 4 zijn de inkomsten van sportbonden weergegeven. Hoofdstuk 5 is een thematische verdieping en gaat over de contributieontwikkelingen tussen 2017/2018 en 2019/2020 bij tennis- en voetbalverenigingen. Tot besluit is in hoofdstuk 6 de conclusie verwoord.

2. Contributies van sportverenigingen

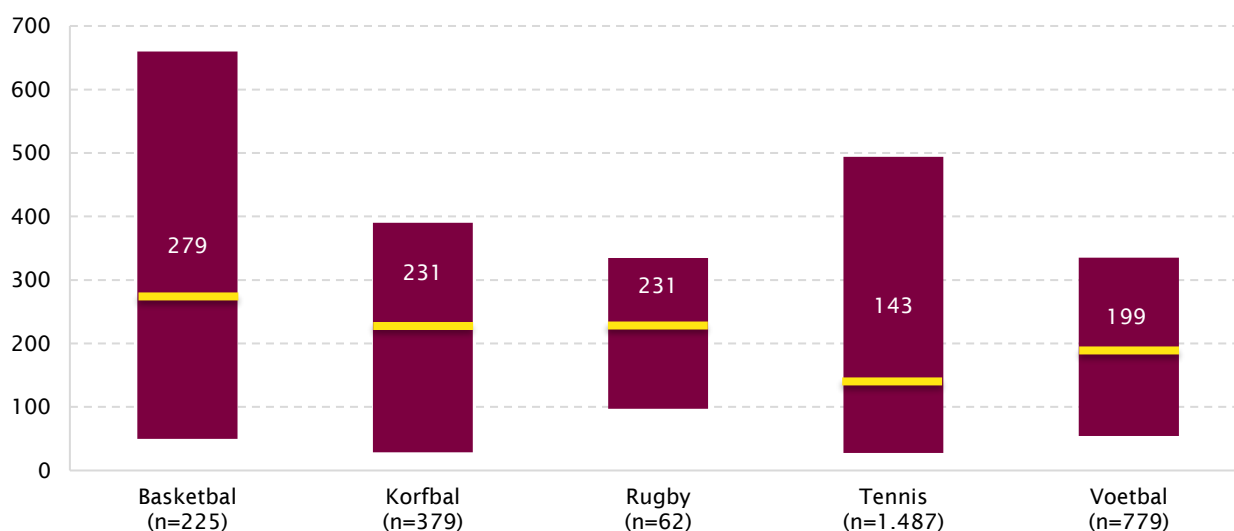
In dit hoofdstuk staan de contributies van sportverenigingen in vijf takken van sport centraal. De kernresultaten komen eerst aan bod. Van vijf takken van sport zijn de contributies voor twee seizoenen in beeld gebracht. Dit betreft basketbal, korfbal, rugby, tennis en voetbal. Voor tennis en voetbal zijn meerdere jaren vergeleken (zie ook tabel 1.1 in het voorgaande hoofdstuk). Vervolgens wordt per tak van sport nader op de contributies ingezoomd en wordt onder andere gekeken naar verschillen tussen regio's.

2.1 Kernresultaten

Contributies leeftijdsgroepen vergeleken

In het seizoen 2019/2020 was de gemiddelde contributie voor senioren het hoogst voor basketbal (279 euro) en het laagst voor tennis (143 euro). De contributie van tennisverenigingen betreft de 'kale contributie' (zie ook hoofdstuk 1), vaak zijn er bij tennisverenigingen aanvullende kosten, bijvoorbeeld voor trainingen. Dit is belangrijk bij de interpretatie van de resultaten. Bij basketbalverenigingen is de grootste spreiding in de hoogte van de contributie (verschil hoogste en laagste) te zien. Bij rugby is die het kleinst (figuur 2.1).

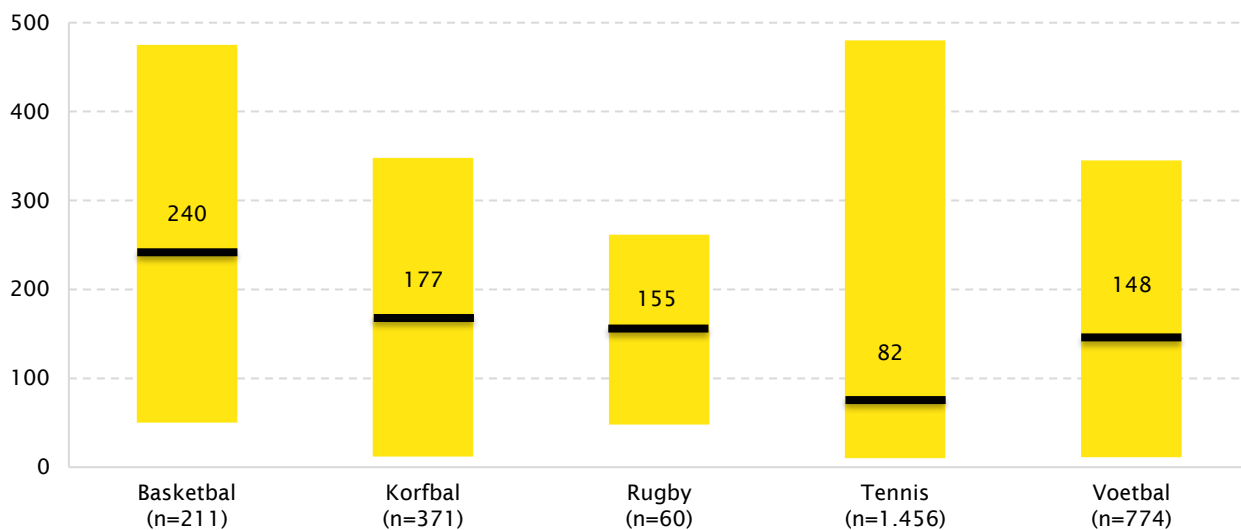
Figuur 2.1 Gemiddelde (streep), laagste en hoogste contributie naar sporttak voor senioren in 2019/2020 (in euro's)

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Ook voor junioren wordt de hoogste gemiddelde contributie genoteerd bij basketbal (240 euro) en de laagste bij tennis (82 euro). Bij tennisverenigingen is de grootste spreiding in de hoogte van de contributie (verschil hoogste en laagste) te zien. Bij rugby is die het kleinst (figuur 2.2).

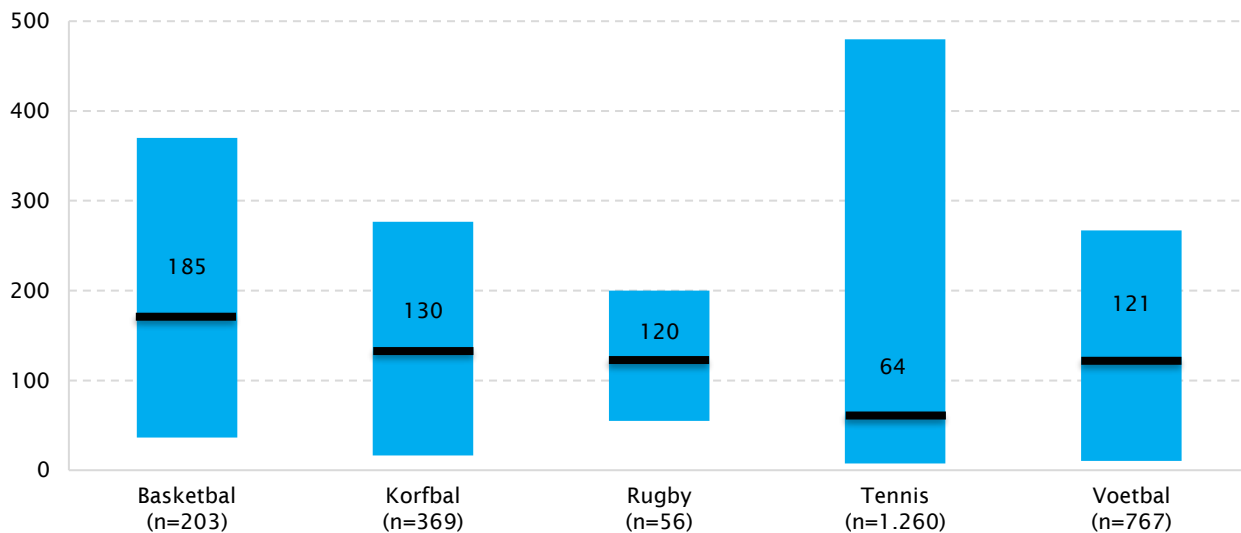
Figuur 2.2 Gemiddelde (streep), laagste en hoogste contributie naar sporttak voor junioren in 2019/2020 (in euro's)

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Net als bij de senioren en de junioren wordt duidelijk dat de hoogste gemiddelde contributie voor pupillen wordt gevraagd door basketbalverenigingen (185 euro) en de laagste voor tennisverenigingen (64 euro). Bij tennisverenigingen is er de grootste spreiding in de hoogte van de contributie (verschil hoogste en laagste) te zien. Bij rugby is die, net als bij de senioren en junioren, het kleinst (figuur 2.3).

Figuur 2.3 Gemiddelde (streep), laagste en hoogste contributie naar sporttak voor pupillen in 2019/2020 (in euro's)

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Contributies leeftijdsgroepen vergeleken in de tijd

Wat is het beeld wanneer de gemiddelde contributies van sportverenigingen in de vijf takken van sport in 2019/2020 worden vergeleken met die van twee seizoenen daarvóór en er rekening wordt gehouden met een inflatiecorrectie? Voor senioren is er sprake van een toename van de contributies bij basketbal (+ 3%) en voetbal (+ 1%), terwijl er bij rugby en tennis (- 3%) een daling is geregistreerd. De contributies voor korfbal zijn ongewijzigd. Ook bij de contributies voor junioren is er sprake van een stijging bij basketbal en voetbal (+ 1%). Rugby daalde met 2 procent, korfbal met 1 procent en tennis bleven ongewijzigd. De contributie van pupillen is gedaald of volgt de inflatie, waarbij met name de afname bij tennis (- 6%) opvalt.

Tabel 2.1 Gemiddelde contributies sportverenigingen in vijf takken van sport voor senioren, junioren en pupillen. Een vergelijking tussen 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten⁴)

	Senioren		Junioren		Pupillen		Verschil 2019/2020 - 2017/2018 met verrekening CPI		
	2017	2019	2017	2019	2017	2019	Senioren	Junioren	Pupillen
	/2018	/2020	/2018	/2020	/2018	/2020			
Basketbal	260	279	227	240	177	185	+ 3 %	+ 1 %	0 %
Korfbal	223	231	171	177	126	130	0 %	- 1 %	- 1 %
Rugby	228	231	153	155	115	120	- 3 %	- 2 %	0 %
Tennis	141	143	79	82	65	64	- 3 %	0 %	- 6 %
Voetbal	189	199	141	148	116	121	+ 1 %	+ 1 %	0 %

Bron: Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

⁴ De steekproefomvang (n) van het seizoen 2019/2020 is in bijlage 1 te vinden.

2.2 Basketbal

De Nederlandse Basketball Bond was met 51.000 leden in 2019 de twintigste grootste sportbond. De gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen bedraagt respectievelijk 279 euro, 240 euro en 185 euro (tabel 2.2).

De gemiddelde contributie van basketbalverenigingen die in krimp- of anticipeerregio's liggen (respectievelijk 242 en 248 euro voor senioren), is lager dan in regio's waarin een normale bevolkingsontwikkeling is of wordt verwacht (285 euro voor senioren). Dit beeld is er ook voor junioren en pupillen.

Naarmate de stedelijkheid en het inwoneraantal toenemen, stijgt ook de gemiddelde contributie. Senioren betalen in zeer sterk stedelijke gemeenten gemiddeld 302 euro en in niet-stedelijke gemeenten gemiddeld 253 euro. De gemiddelde contributie voor senioren in gemeenten met meer dan 200.000 inwoners bedraagt 292 euro, tegenover 264 euro in gemeenten met minder dan 25.000 inwoners.

Tabel 2.2 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van basketbalverenigingen naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2019/2020 (in euro's)

	Senioren (n=225)	Junioren (n=211)	Pupillen (n=203)
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>			
Krimpregio	242	213	170
Anticipeerregio	248	204	162
Normaal	285	247	188
<i>Stedelijkheid</i>			
Zeer sterk stedelijk	302	288	209
Sterk stedelijk	288	250	198
Matig stedelijk	290	244	188
Weinig stedelijk	248	208	160
Niet-stedelijk	253	213	169
<i>Inwoneraantal</i>			
200.000 of meer	292	292	225
85.000 - 200.000	299	256	201
25.000 - 85.000	273	235	179
Minder dan 25.000	264	214	165
Gemiddelde contributie 2019/2020	279	240	185

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergeleken met het seizoen 2017/2018 is de contributie voor senioren in 2019/2020 gemiddeld met 19 euro gestegen. De verhoging van de contributie voor junioren en pupillen bedraagt achtereenvolgens 13 euro en 8 euro. Gecorrigeerd voor de inflatie stijgt de contributie bij senioren met 3 procent, bij junioren met 1 procent en volgt de contributie de inflatie bij pupillen (tabel 2.3).

Tabel 2.3 Vergelijking gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van basketbalverenigingen in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie 2019/2020	279 (n=225)	240 (n=211)	185 (n=203)
Gemiddelde contributie 2017/2018	260 (n=95)	227 (n=94)	177 (n=93)
Vershil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI	+ 3 %	+ 1 %	0 %

Bron: Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Nadere analyses laten onder meer zien dat de gemiddelde contributie positief correleert met het gemiddelde jaarinkomen van de inwoners van de gemeente waar de basketbalvereniging is gevestigd. In gemeenten waar het gemiddeld inkomen relatief hoog is, is ook de contributie hoger. Deze relatie betekent niet dat er sprake is van een oorzakelijk verband (tabel 2.4).

Tabel 2.4 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van basketbalverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond en aandeel beweegrichtlijn) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

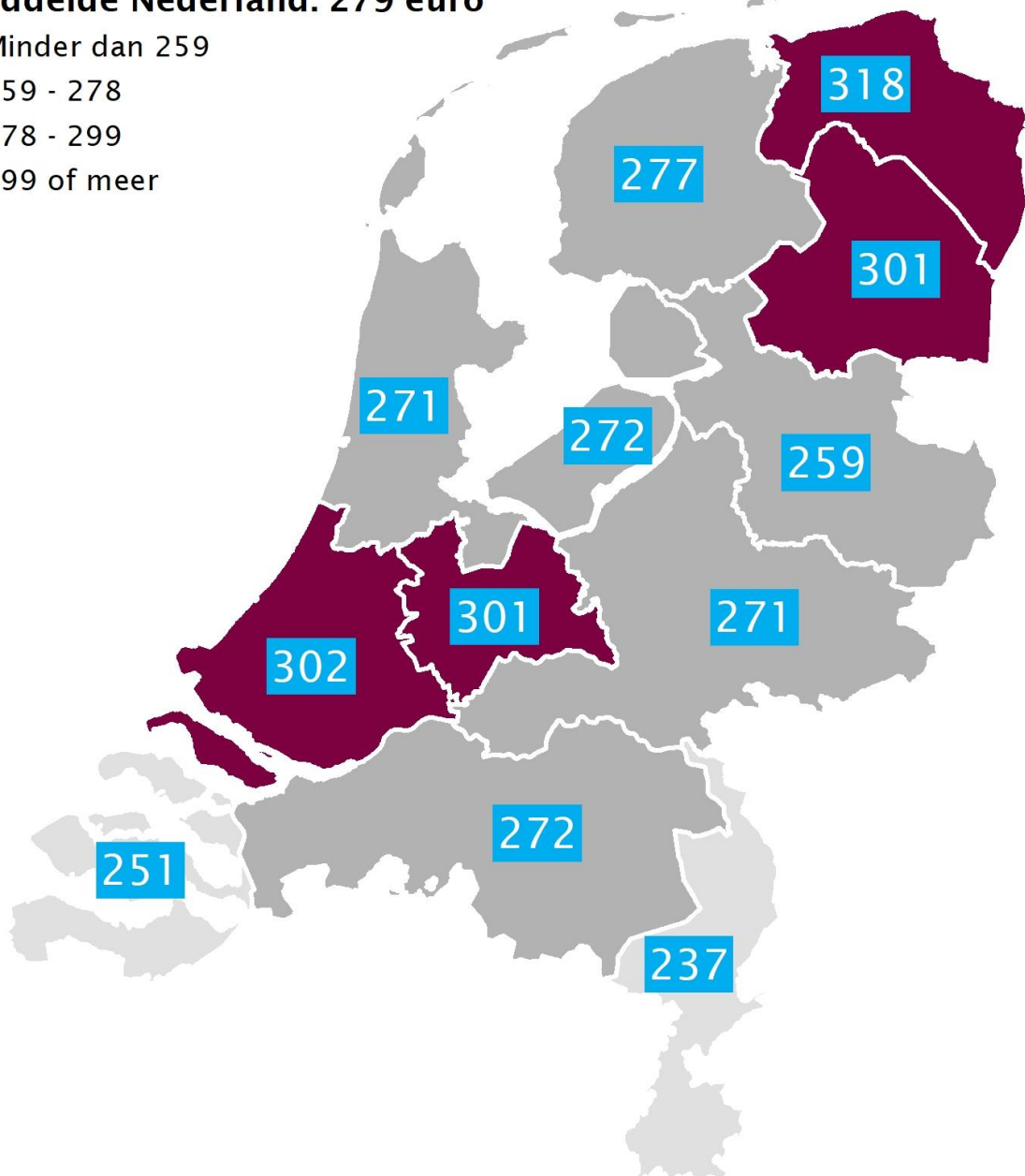
	Senioren (n=225)	Junioren (n=211)	Pupillen (n=203)
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>			
Tot 50 euro	284	242	187
50 tot 65 euro	280	236	181
65 tot 80 euro	269	241	182
80 euro of meer	285	246	201
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>			
Laag (< 23.000)	276	227	170
Middel (23.000 – 25.000)	269	239	182
Hoog (> 25.000)	286	244	192
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>			
0 tot 25 procent	275	247	192
25 tot 30 procent	274	236	181
30 procent of meer	279	229	176
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>			
Tot 60 procent NL achtergrond	297	264	204
60 tot 80 procent NL achtergrond	274	232	183
80 tot 100 procent NL achtergrond	256	210	149
<i>Beweegrichtlijn (% inwoners dat voldoet)</i>			
0 tot 60 procent	295	261	202
60 tot 70 procent	278	240	185
70 procent of meer	268	216	167
Gemiddelde contributie 2019/2020	279	240	185

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Kaart 2.1 Gemiddelde contributie voor senioren van basketbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=225)

Gemiddelde Nederland: 279 euro

- Minder dan 259
- 259 - 278
- 278 - 299
- 299 of meer

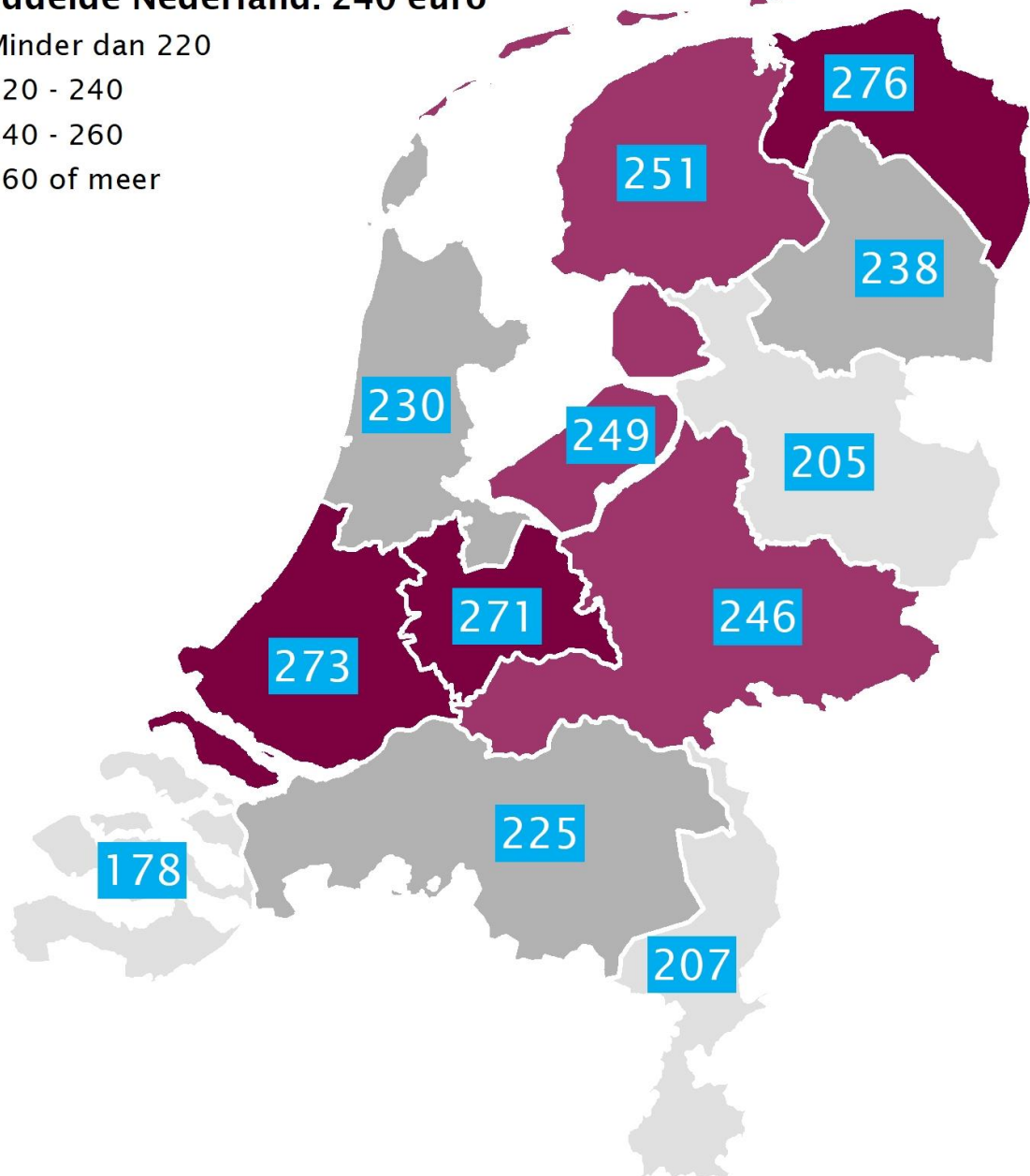
Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.2 Gemiddelde contributie voor junioren van basketbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=211)

Gemiddelde Nederland: 240 euro

- Minder dan 220
- 220 - 240
- 240 - 260
- 260 of meer

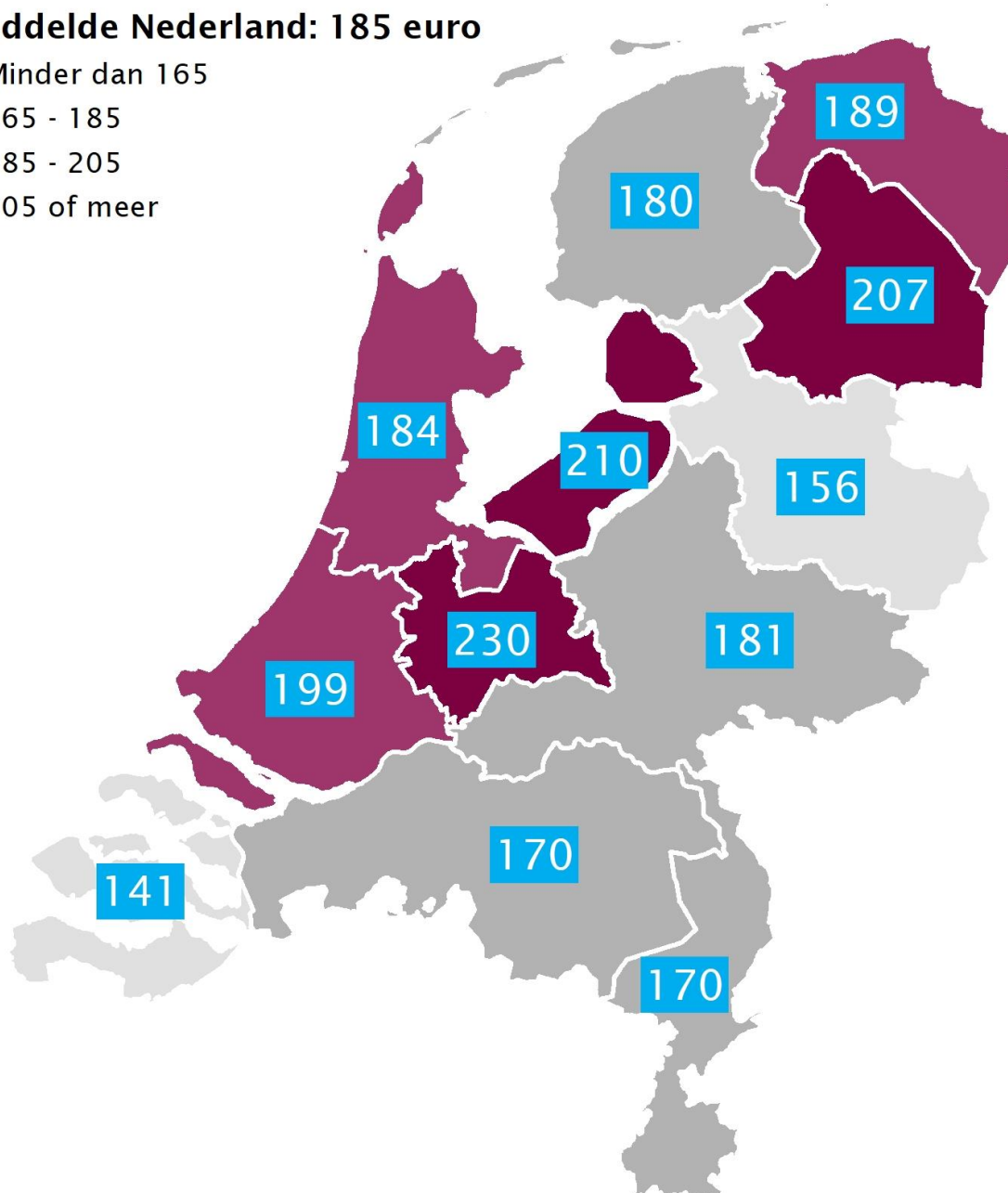

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.3 Gemiddelde contributie voor pupillen van basketbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=203)

Gemiddelde Nederland: 185 euro

- Minder dan 165
- 165 - 185
- 185 - 205
- 205 of meer

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.3 Korfbal

De Koninklijk Nederlandse Korfbal Bond was met 84.000 leden in 2019 de twaalfde grootste sportbond. De gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen bedraagt respectievelijk 231 euro, 177 euro en 130 euro (tabel 2.5).

De gemiddelde contributie van korfbalverenigingen die in krimp- of anticipeerregio's liggen (respectievelijk 187 en 204 euro voor senioren), is lager dan in regio's waarin een normale bevolkingsontwikkeling is of wordt verwacht (239 euro voor senioren). Dit beeld is er ook voor junioren en pupillen.

Naarmate de stedelijkheid en het inwoneraantal toenemen, stijgt ook de gemiddelde contributie. Senioren betalen in zeer sterk stedelijke gemeenten gemiddeld 262 euro en in niet-stedelijke gemeenten gemiddeld 181 euro. De gemiddelde contributie voor senioren in gemeenten met meer dan 200.000 inwoners bedraagt 258 euro, tegenover 206 euro in gemeenten met minder dan 25.000 inwoners.

Tabel 2.5 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van korfbalverenigingen naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren (n=379)	Junioren (n=371)	Pupillen (n=369)
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>			
Krimpregio	187	138	98
Anticipeerregio	204	147	108
Normaal	239	184	136
<i>Stedelijkheid</i>			
Zeer sterk stedelijk	262	212	155
Sterk stedelijk	251	196	141
Matig stedelijk	256	194	141
Weinig stedelijk	204	152	115
Niet-stedelijk	181	133	102
<i>Inwoneraantal</i>			
200.000 of meer	258	203	150
85.000 - 200.000	253	204	145
25.000 - 85.000	227	169	125
Minder dan 25.000	206	159	121
Gemiddelde contributie 2019/2020	231	177	130

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergeleken met het seizoen 2017/2018 is de contributie voor senioren in 2019/2020 gemiddeld met 8 euro gestegen. De verhoging van de contributie voor junioren en pupillen bedraagt achtereenvolgens 6 euro en 4 euro. Gecorrigeerd voor de inflatie volgt de contributie bij senioren de inflatie en is sprake van een verlaging van 1 procent bij junioren en pupillen (tabel 2.6).

Tabel 2.6 Vergelijking gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van korfbalverenigingen in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie 2019/2020	231 (n=379)	177 (n=371)	130 (n=369)
Gemiddelde contributie 2017/2018	223 (n=135)	171 (n=135)	126 (n=135)
Vershil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI	0 %	- 1 %	- 1 %

Bron: Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Nadere analyses laten onder meer zien dat de gemiddelde contributie positief correleert met het gemiddelde jaarinkomen van de inwoners van de gemeente waar de korfbalvereniging is gevestigd. In gemeenten waar het gemiddeld inkomen relatief hoog is, is ook de contributie hoger. Deze relatie betekent niet dat er sprake is van een oorzakelijk verband (tabel 2.7).

Tabel 2.7 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van korfbalverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond en aandeel beweegrichtlijn) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

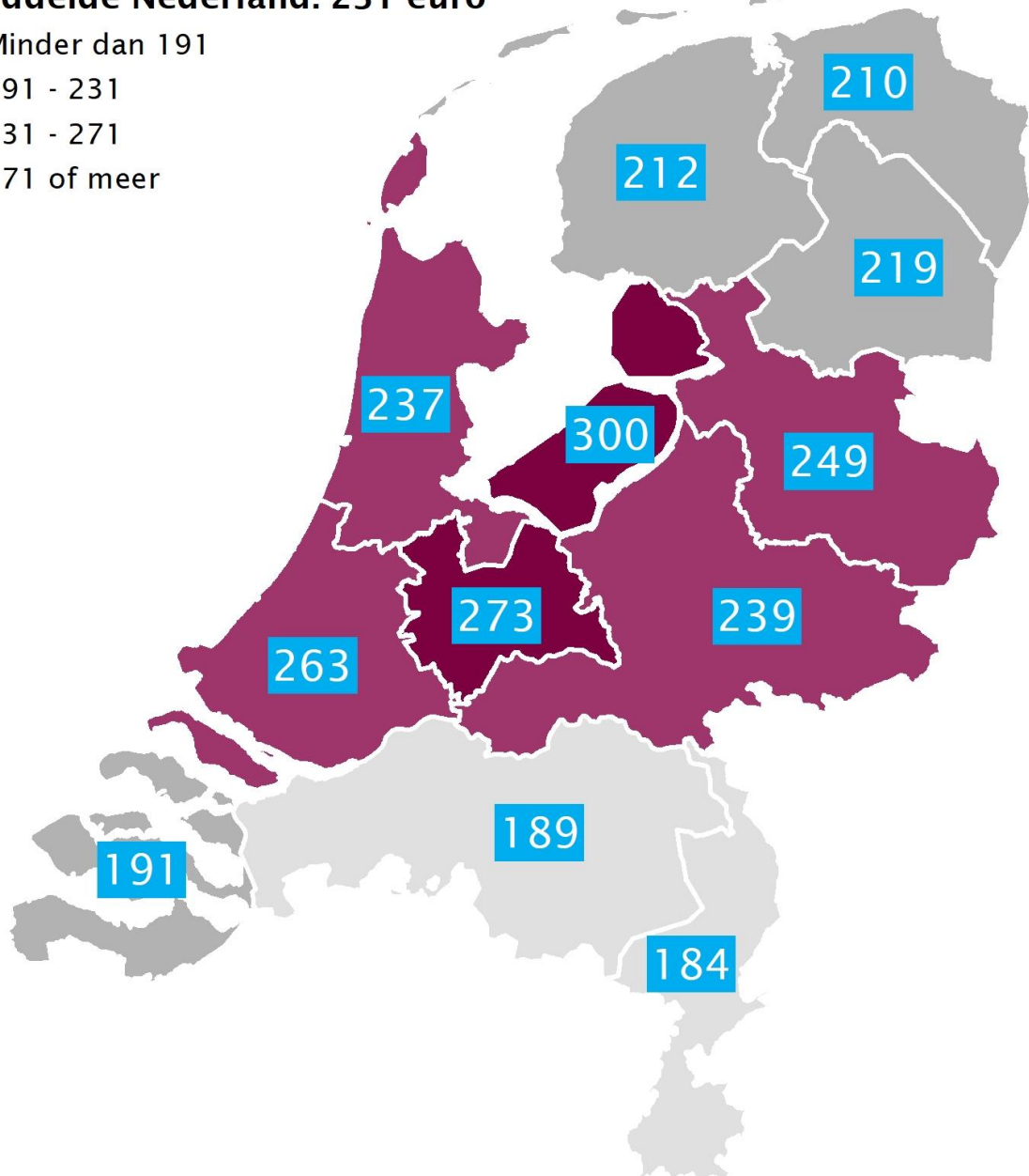
	Senioren (n=379)	Junioren (n=371)	Pupillen (n=369)
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>			
Tot 50 euro	237	187	143
50 tot 65 euro	225	170	125
65 tot 80 euro	233	175	127
80 euro of meer	243	185	133
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>			
Laag (< 23.000)	220	159	110
Middel (23.000 – 25.000)	225	174	130
Hoog (> 25.000)	243	188	141
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>			
0 tot 25 procent	244	195	142
25 tot 30 procent	225	172	129
30 procent of meer	223	166	125
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>			
Tot 60 procent NL achtergrond	252	203	146
60 tot 80 procent NL achtergrond	237	180	135
80 tot 100 procent NL achtergrond	200	146	108
<i>Beweegrichtlijn (% inwoners dat voldoet)</i>			
0 tot 60 procent	235	181	132
60 tot 70 procent	235	179	132
70 procent of meer	212	174	134
Gemiddelde contributie 2019/2020	231	177	130

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Kaart 2.4 Gemiddelde contributie voor senioren van korfbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=379)

Gemiddelde Nederland: 231 euro

- Minder dan 191
- 191 - 231
- 231 - 271
- 271 of meer

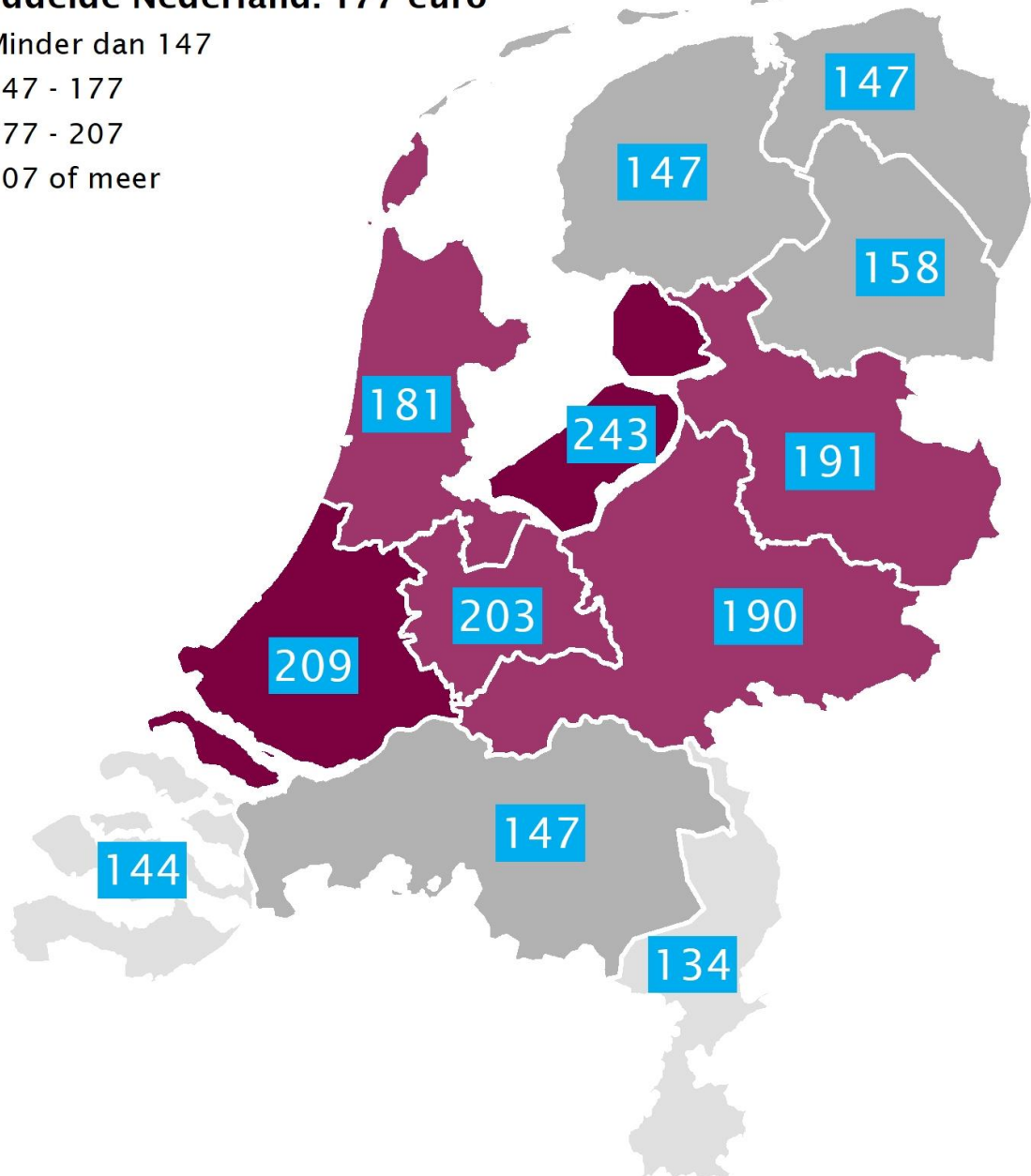
Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.5 Gemiddelde contributie voor junioren van korfbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=371)

Gemiddelde Nederland: 177 euro

- Minder dan 147
- 147 - 177
- 177 - 207
- 207 of meer

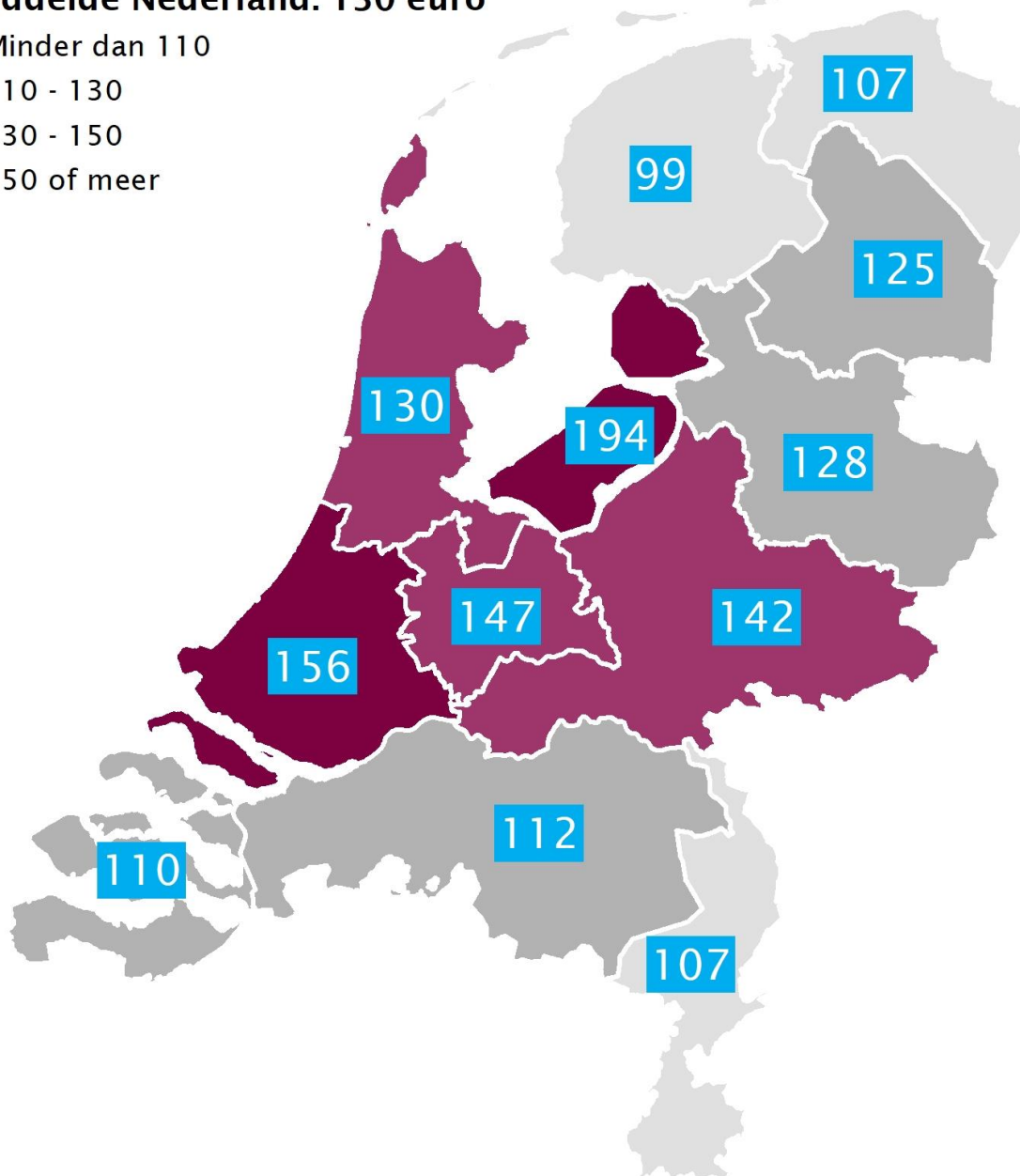

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.6 Gemiddelde contributie voor pupillen van korfbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=369)

Gemiddelde Nederland: 130 euro

- Minder dan 110
- 110 - 130
- 130 - 150
- 150 of meer

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.4 Rugby

Rugby Nederland was met 16.000 leden in 2019 de 35^e grootste sportbond. De gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen bedraagt respectievelijk 231 euro, 155 euro en 120 euro (tabel 2.8).

De gemiddelde contributie van rugbyverenigingen die in krimp- of anticipeerregio's liggen (respectievelijk 169 en 219 euro voor senioren), is lager dan in regio's waarin een normale bevolkingsontwikkeling is of wordt verwacht (236 euro voor senioren). Dit beeld is er ook voor junioren en pupillen.

In (zeer) sterk stedelijke gemeenten ligt de contributie hoger dan in niet-stedelijke gemeenten. Senioren betalen in zeer sterk stedelijke gemeenten gemiddeld 224 euro en in niet-stedelijke gemeenten gemiddeld 155 euro.

Tabel 2.8 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van rugbyverenigingen naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren (n=62)	Junioren (n=60)	Pupillen (n=56)
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>			
Krimpregio	169	85	96
Anticipeerregio	219	138	101
Normaal	236	161	122
<i>Stedelijkheid</i>			
Zeer sterk stedelijk	224	164	131
Sterk stedelijk	254	177	128
Matig stedelijk	220	139	105
Weinig stedelijk	206	116	93
Niet-stedelijk	155	85	60
<i>Inwoneraantal</i>			
200.000 of meer	213	155	123
85.000 - 200.000	264	180	128
25.000 - 85.000	222	149	116
Minder dan 25.000	167	73	60
Gemiddelde contributie 2019/2020	231	155	120

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergeleken met het seizoen 2017/2018 is de contributie voor senioren in 2019/2020 gemiddeld met 3 euro gestegen. De verhoging van de contributie voor junioren en pupillen bedraagt achtereenvolgens 2 euro en 5 euro. Gecorrigeerd voor de inflatie zijn de contributies verlaagd met 3 procent bij senioren en 2 procent bij junioren. De contributies bij pupillen volgen de inflatie (tabel 2.9).

Tabel 2.9 Vergelijking gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van rugbyverenigingen in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie 2019/2020	231 (n=62)	155 (n=60)	120 (n=56)
Gemiddelde contributie 2017/2018	228 (n=52)	153 (n=54)	115 (n=52)
Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI	- 3 %	- 2 %	0 %

Bron: Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Nadere analyses laten zien dat de gemiddelde contributie lager is in gemeenten waar het aandeel inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet hoger is (tabel 2.10). In gemeenten waar meer inwoners met een migratie-achtergrond wonen, is de contributie hoger (€ 243 voor gemeenten waar tot 60% van de inwoners een Nederlandse achtergrond heeft en € 177 waar 80-100% een Nederlandse achtergrond heeft).

Tabel 2.10 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van rugbyverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond en aandeel beweegrichtlijn) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

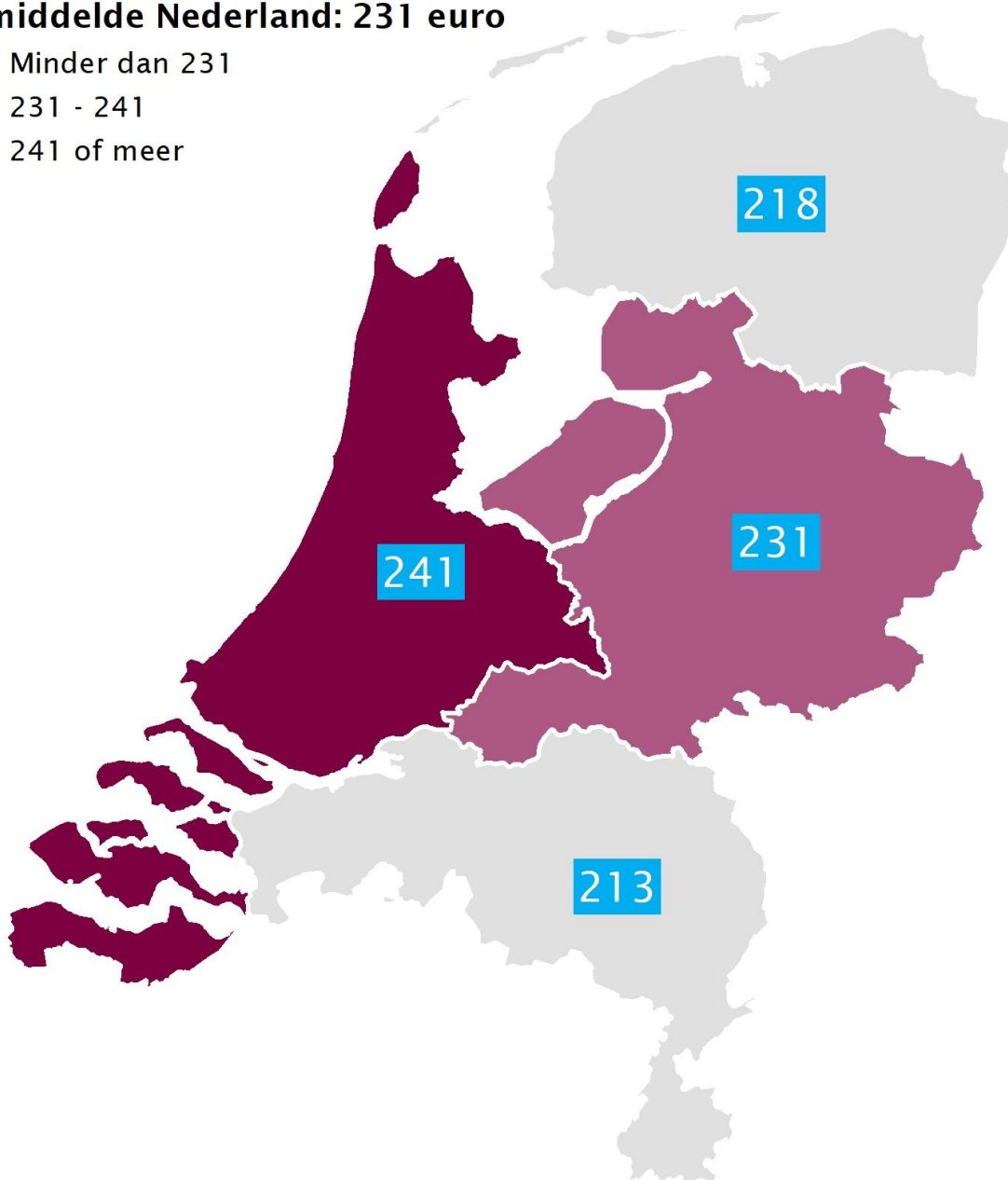
	Senioren (n=62)	Junioren (n=60)	Pupillen (n=56)
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>			
Tot 50 euro	214	146	120
50 tot 65 euro	242	166	121
65 tot 80 euro	224	148	117
80 euro of meer	236	157	122
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>			
Laag (< 23.000)	243	145	120
Middel (23.000 – 25.000)	221	148	106
Hoog (> 25.000)	235	162	128
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>			
0 tot 25 procent	225	151	112
25 tot 30 procent	250	173	129
30 procent of meer	211	136	111
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>			
Tot 60 procent NL achtergrond	243	173	131
60 tot 80 procent NL achtergrond	217	131	103
80 tot 100 procent NL achtergrond	177	107	73
<i>Beweegrichtlijn (% inwoners dat voldoet)</i>			
0 tot 60 procent	233	152	114
60 tot 70 procent	234	159	121
70 procent of meer	212	145	117
Gemiddelde contributie 2019/2020	231	155	120

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Kaart 2.7 Gemiddelde contributie voor senioren van rugbyverenigingen naar NUTS-1 regio⁵ in 2019/2020 (in euro's, n=62)

Gemiddelde Nederland: 231 euro

- Minder dan 231
- 231 - 241
- 241 of meer

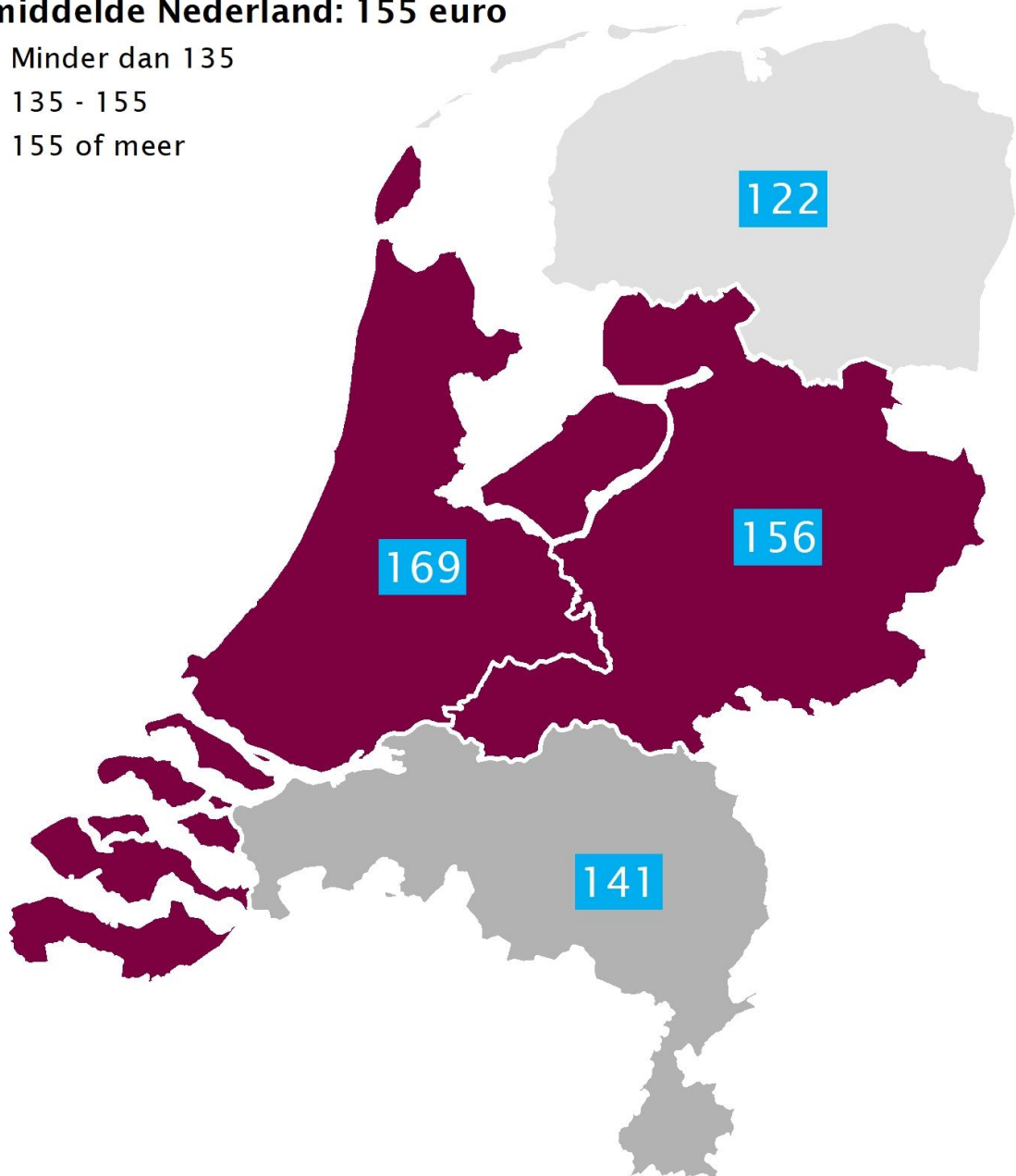
Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

⁵ Voor rugbyverenigingen is gebruik gemaakt van de NUTS-1 regio-indeling omdat er te weinig waarnemingen/verenigingen zijn om naar provincie uit te splitsen. In bijlage 5 is de NUTS-1 regio-indeling weergegeven.

Kaart 2.8 Gemiddelde contributie voor junioren van rugbyverenigingen naar NUTS-1 regio in 2019/2020 (in euro's, n=60)

Gemiddelde Nederland: 155 euro

- Minder dan 135
- 135 - 155
- 155 of meer

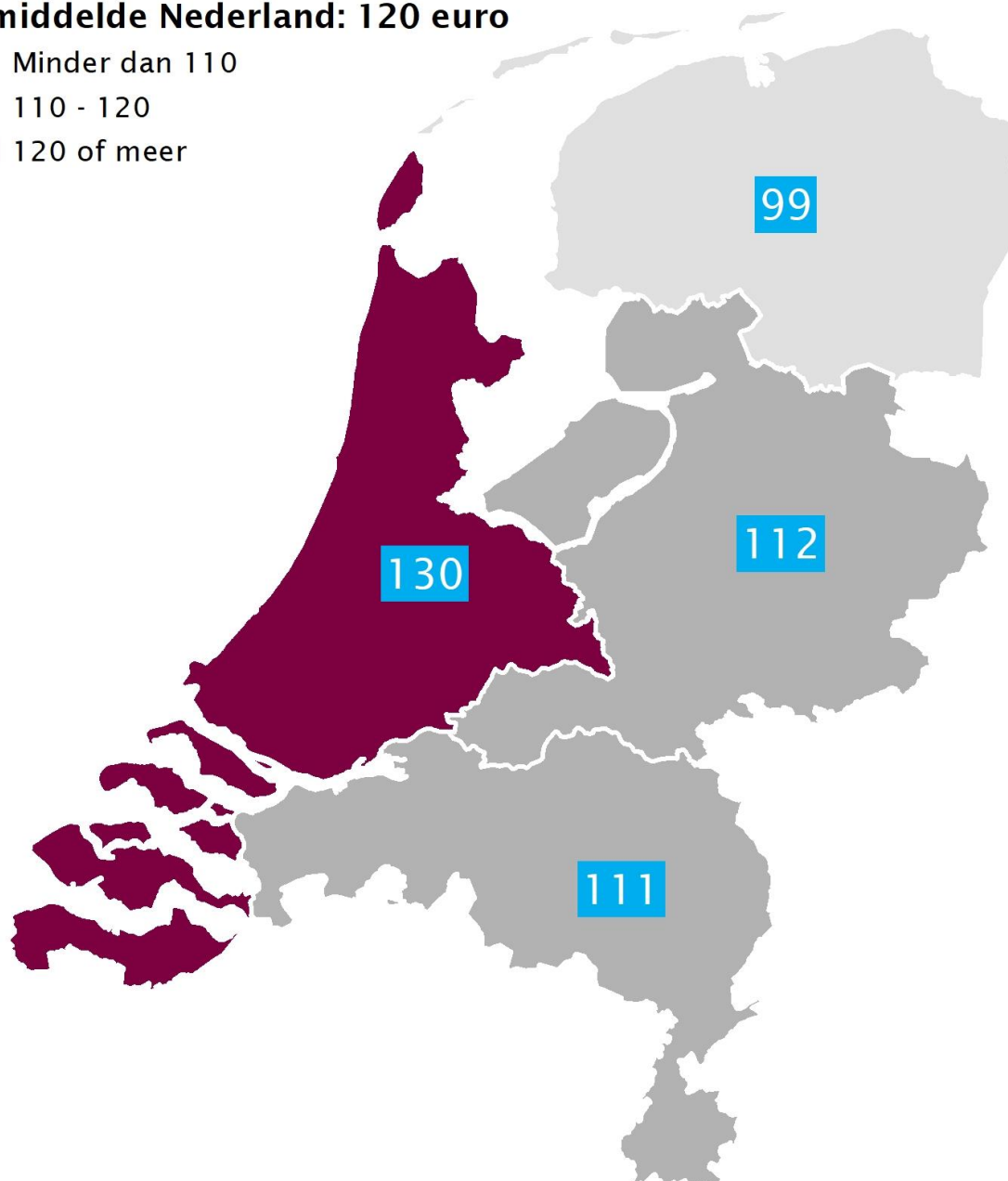

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.9 Gemiddelde contributie voor pupillen van rugbyverenigingen naar NUTS-1 regio in 2019/2020 (in euro's, n=56)

Gemiddelde Nederland: 120 euro

- Minder dan 110
- 110 - 120
- 120 of meer

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.5 Tennis

De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond was met 549.000 leden in 2019 de derde grootste sportbond. De gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen bedraagt in 2019/2020 respectievelijk 143 euro, 82 euro en 64 euro (tabel 2.11).

De gemiddelde contributie van tennisverenigingen die in krimp- of anticipeerregio's liggen (respectievelijk 118 en 121 euro voor senioren), is lager dan in regio's waarin een normale bevolkingsontwikkeling is of wordt verwacht (150 euro voor senioren). Dit beeld is er ook voor junioren en pupillen.

Naarmate de stedelijkheid en het inwoneraantal toenemen, stijgt ook de gemiddelde contributie. Senioren betalen in zeer sterk stedelijke gemeenten gemiddeld 195 euro en in niet-stedelijke gemeenten gemiddeld 114 euro. De gemiddelde contributie voor senioren in gemeenten met meer dan 200.000 inwoners bedraagt 197 euro, tegenover 128 euro in gemeenten met minder dan 25.000 inwoners.

Tabel 2.11 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van tennisverenigingen naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren (n=1.487)	Junioren (n=1.456)	Pupillen (n=1.260)
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>			
Krimpregio	118	60	51
Anticipeerregio	121	66	54
Normaal	150	88	68
<i>Stedelijkheid</i>			
Zeer sterk stedelijk	195	119	87
Sterk stedelijk	159	96	71
Matig stedelijk	154	85	64
Weinig stedelijk	125	70	58
Niet-stedelijk	114	63	53
<i>Inwoneraantal</i>			
200.000 of meer	197	111	78
85.000 - 200.000	158	98	73
25.000 - 85.000	136	77	61
Minder dan 25.000	128	71	59
Gemiddelde contributie 2019/2020	143	82	64

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergeleken met het seizoen 2017/2018 is de contributie voor senioren in 2019/2020 gemiddeld 2 euro gestegen. De verhoging van de contributie voor junioren bedraagt 3 euro en de contributie is voor pupillen met 1 euro gedaald. Gecorrigeerd voor de inflatie volgen de juniorencontributies de inflatie. Opvallend is de verlaging van de contributie van 3 procent bij senioren en 6 procent bij pupillen (tabel 2.12).

Tabel 2.12 Vergelijking gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van tennisverenigingen in 2015/2016, 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie 2019/2020	143 (n=1.487)	82 (n=1.456)	64 (n=1.260)
Gemiddelde contributie 2017/2018	141 (n=1.506)	79 (n=1.469)	65 (n=1.451)
Gemiddelde contributie 2015/2016	139 (n=1.497)	78 (n=1.456)	-
Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI	- 3 %	0 %	- 6 %

Bron: Contributiemonitor 2016/2017, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/ HAN/Fontys.

Nadere analyses laten zien dat de gemiddelde contributie positief correleert met het gemiddelde jaarinkomen van de inwoners van de gemeente waar de tennisvereniging is gevestigd. In gemeenten waar het gemiddeld inkomen relatief hoog is, is ook de contributie hoger. Deze relatie betekent niet dat er sprake is van een oorzakelijk verband (tabel 2.13).

Tabel 2.13 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van tennisverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond en aandeel beweegrichtlijn) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

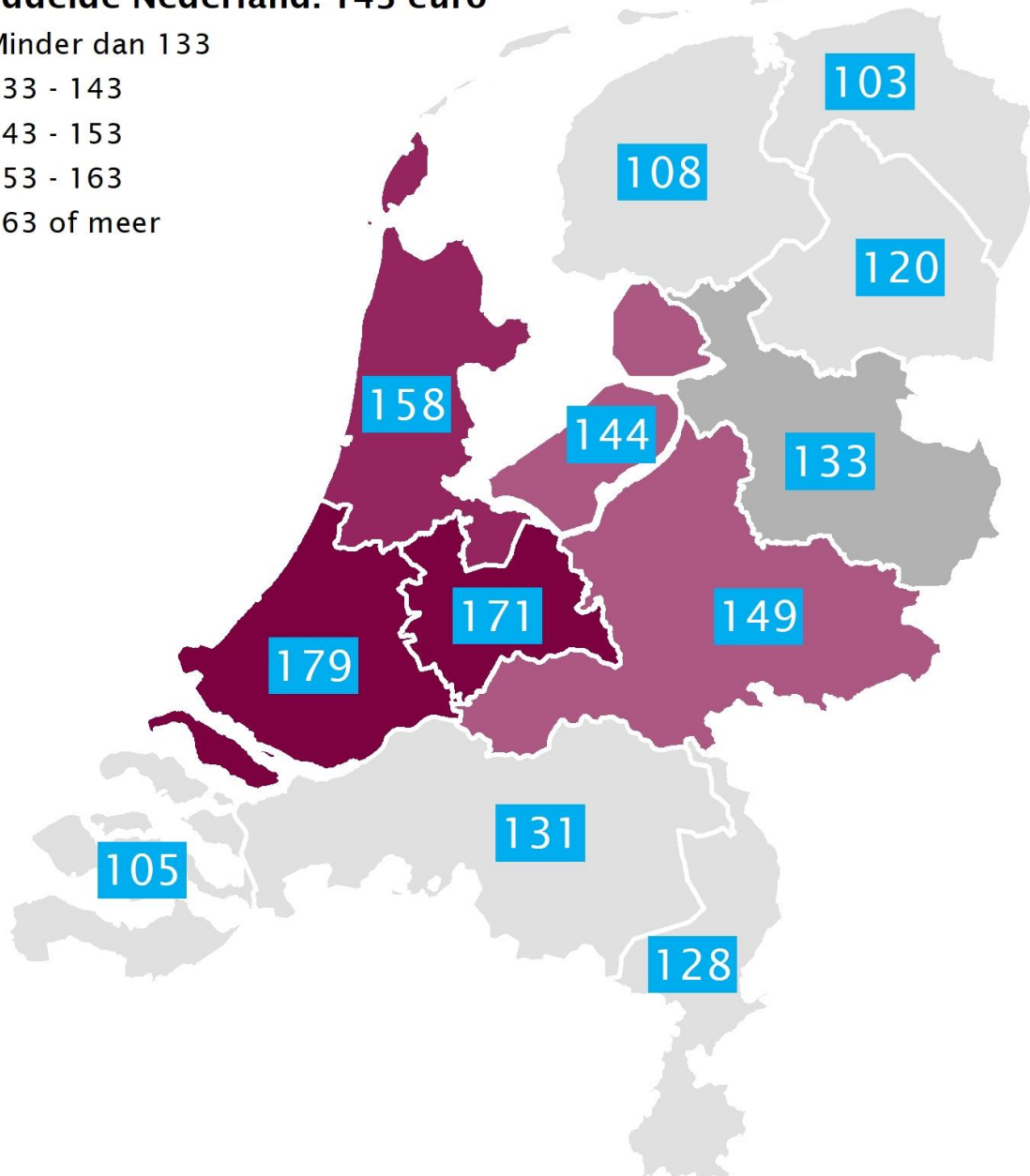
	Senioren (n=1.487)	Junioren (n=1.456)	Pupillen (n=1.260)
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>			
Tot 50 euro	143	82	65
50 tot 65 euro	137	81	62
65 tot 80 euro	148	83	64
80 euro of meer	155	89	70
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>			
Laag (< 23.000)	114	66	55
Middel (23.000 – 25.000)	138	77	62
Hoog (> 25.000)	155	91	69
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>			
0 tot 25 procent	151	86	68
25 tot 30 procent	144	84	66
30 procent of meer	136	78	62
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>			
Tot 60 procent NL achtergrond	159	96	73
60 tot 80 procent NL achtergrond	140	79	62
80 tot 100 procent NL achtergrond	121	66	55
<i>Beweegrichtlijn (% inwoners dat voldoet)</i>			
0 tot 60 procent	153	82	66
60 tot 70 procent	144	84	65
70 procent of meer	141	80	63
Gemiddelde contributie 2019/2020	143	82	64

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Kaart 2.10 Gemiddelde contributie voor senioren van tennisverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=1.487)

Gemiddelde Nederland: 143 euro

- Minder dan 133
- 133 - 143
- 143 - 153
- 153 - 163
- 163 of meer

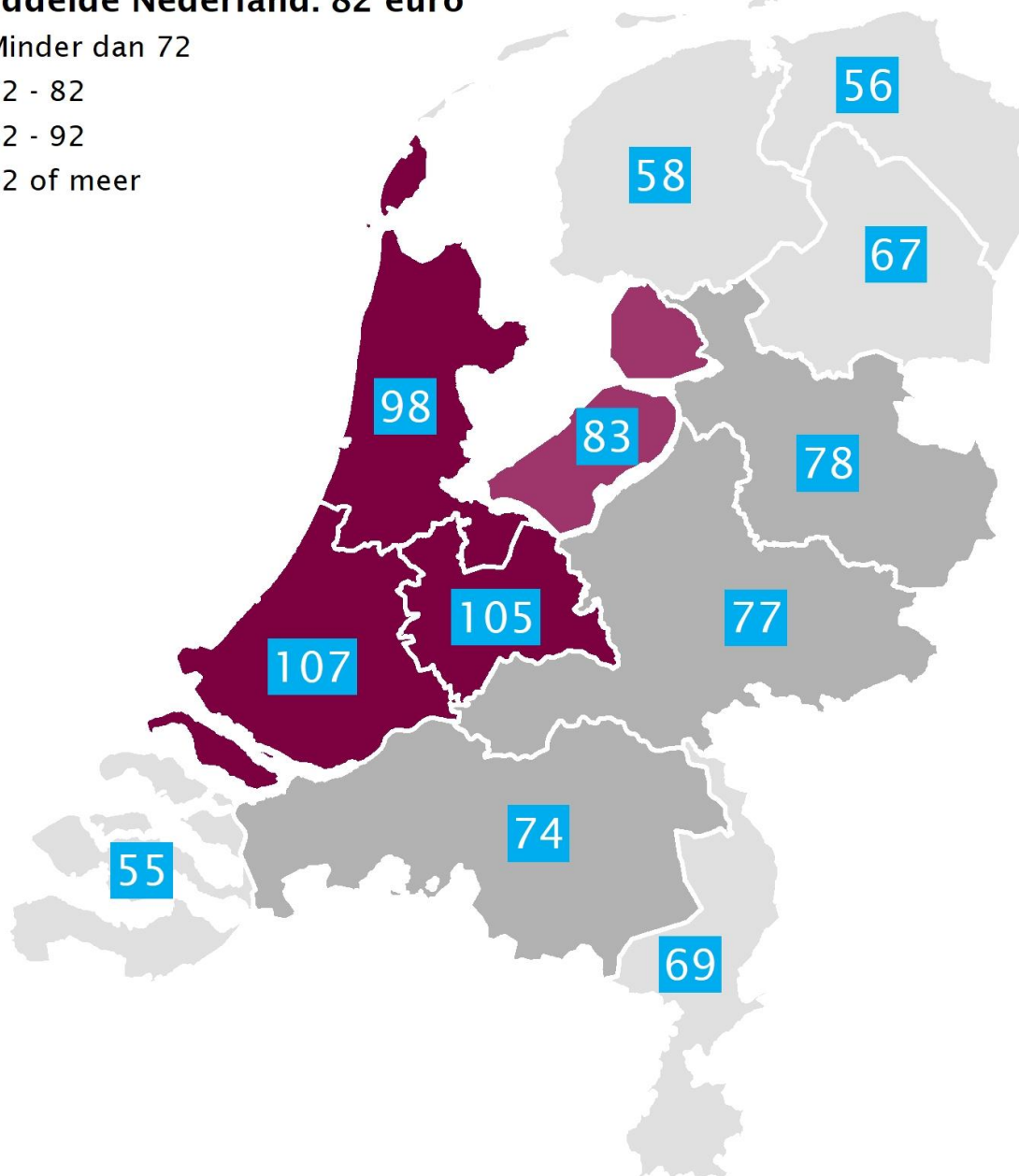

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.11 Gemiddelde contributie voor junioren van tennisverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=1.456)

Gemiddelde Nederland: 82 euro

- Minder dan 72
- 72 - 82
- 82 - 92
- 92 of meer

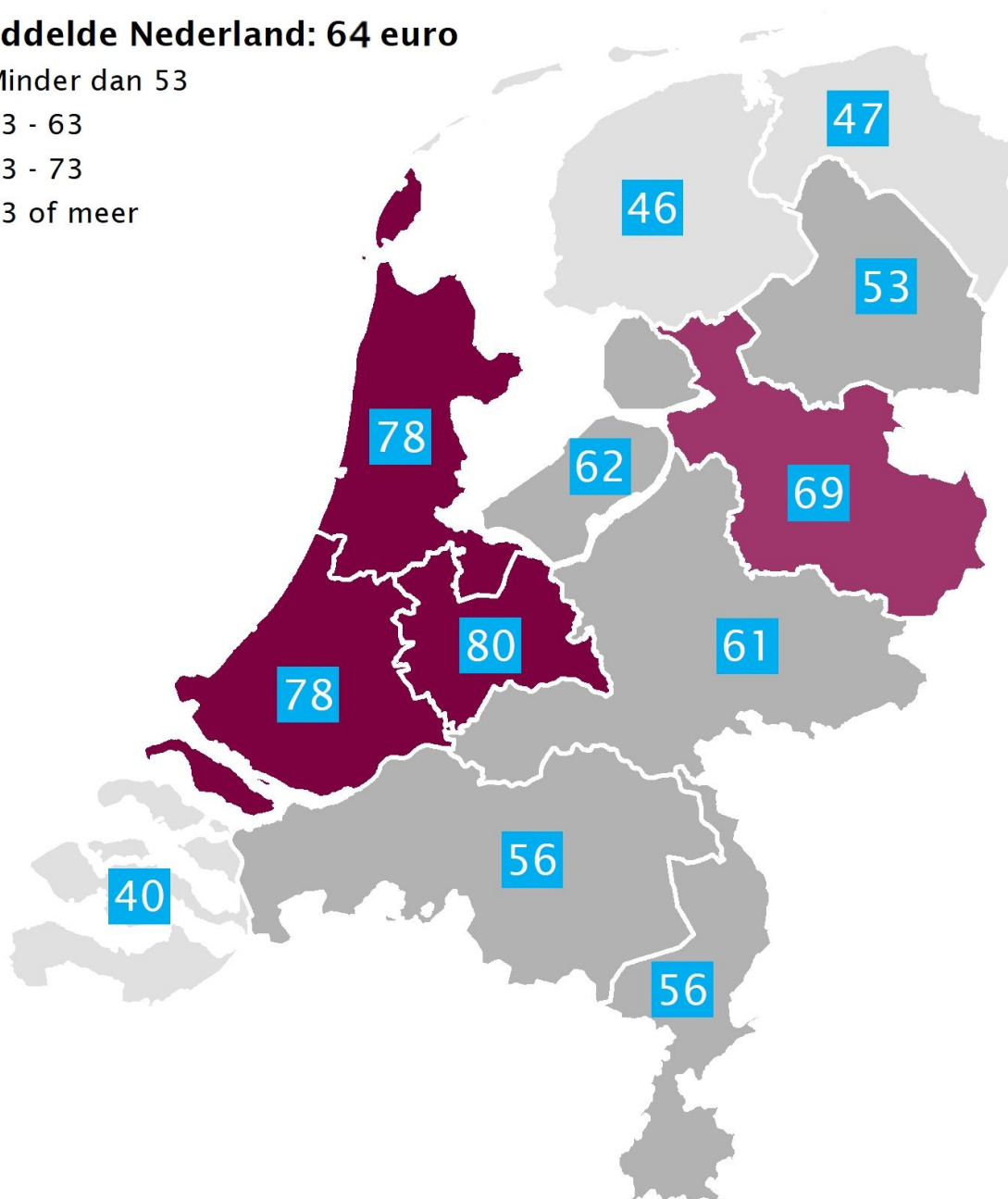

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.12 Gemiddelde contributie voor pupillen van tennisverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=1.260)

Gemiddelde Nederland: 64 euro

- Minder dan 53
- 53 - 63
- 63 - 73
- 73 of meer

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.6 Voetbal

De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond was met 1.195.000 leden in 2019 de grootste sportbond. De gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen bedraagt in 2019/2020 respectievelijk 199 euro, 148 euro en 121 euro (tabel 2.14).

De gemiddelde contributie van voetbalverenigingen die in krimp- of anticipeerregio's liggen (respectievelijk 182 en 168 euro voor senioren), is lager dan in regio's waarin een normale bevolkingsontwikkeling is of wordt verwacht (208 euro voor senioren). Dit beeld is er ook voor junioren en pupillen.

Naarmate de stedelijkheid en het inwoneraantal toenemen, stijgt ook de gemiddelde contributie. Senioren betalen in zeer sterk stedelijke gemeenten gemiddeld 234 euro en in niet-stedelijke gemeenten gemiddeld 167 euro. De gemiddelde contributie voor senioren in gemeenten met meer dan 200.000 inwoners bedraagt 239 euro, tegenover 182 euro in gemeenten met minder dan 25.000 inwoners.

Tabel 2.14 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van voetbalverenigingen naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren (n=779)	Junioren (n=774)	Pupillen (n=767)
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>			
Krimpregio	182	128	107
Anticipeerregio	168	123	100
Normaal	208	157	127
<i>Stedelijkheid</i>			
Zeer sterk stedelijk	234	189	160
Sterk stedelijk	227	176	146
Matig stedelijk	208	156	125
Weinig stedelijk	180	132	104
Niet-stedelijk	167	115	93
<i>Inwoneraantal</i>			
200.000 of meer	239	199	169
85.000 - 200.000	218	168	139
25.000 - 85.000	194	142	114
Minder dan 25.000	182	132	106
Gemiddelde contributie 2019/2020	199	148	121

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergeleken met het afgelopen seizoen zijn de contributies gedaald (tabel 2.15). Dit is mogelijk te verklaren doordat het aantal in kaart gebrachte verenigingen bijna verdubbeld is. Ten opzichte van het seizoen 2017/2018 is de contributie voor senioren in 2019/2020 gemiddeld met 10 euro gestegen. De verhoging van de contributie voor junioren en pupillen bedraagt achtereenvolgens 7 euro en 5 euro. Gecorrigeerd voor de inflatie stijgt de contributie bij senioren en junioren met 1 procent en volgt de contributie de inflatie bij pupillen.

Tabel 2.15 Vergelijking gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van voetbalverenigingen in 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie 2019/2020	199 (n=779)	148 (n=774)	121 (n=767)
Gemiddelde contributie 2018/2019	207 (n=435)	158 (n=432)	129 (n=426)
Gemiddelde contributie 2017/2018	189 (n=410)	141 (n=401)	116 (n=394)
Gemiddelde contributie 2016/2017	197 (n=464)	150 (n=460)	-
Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI	+ 1 %	+ 1 %	0 %

Bron: Contributiemonitor 2016/2017, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Nadere analyses laten zien dat de gemiddelde contributie hoger is in gemeenten waar het aandeel inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet hoger is (tabel 2.16). Dit in tegenstelling tot de rugbycontributies, waar de contributie juist lager werd bij een hoger aandeel dat aan de beweegrichtlijn voldoet. In gemeenten met een hoger aandeel sportverenigingslidmaatschappen is de gemiddelde contributie lager (€ 212 in gemeenten waar tot 25% lid is van een vereniging en € 191 waar 30% of meer lid is van een vereniging).

Tabel 2.16 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van voetbalverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond en aandeel beweegrichtlijn) in 2019/2020 (in euro's en procenten)

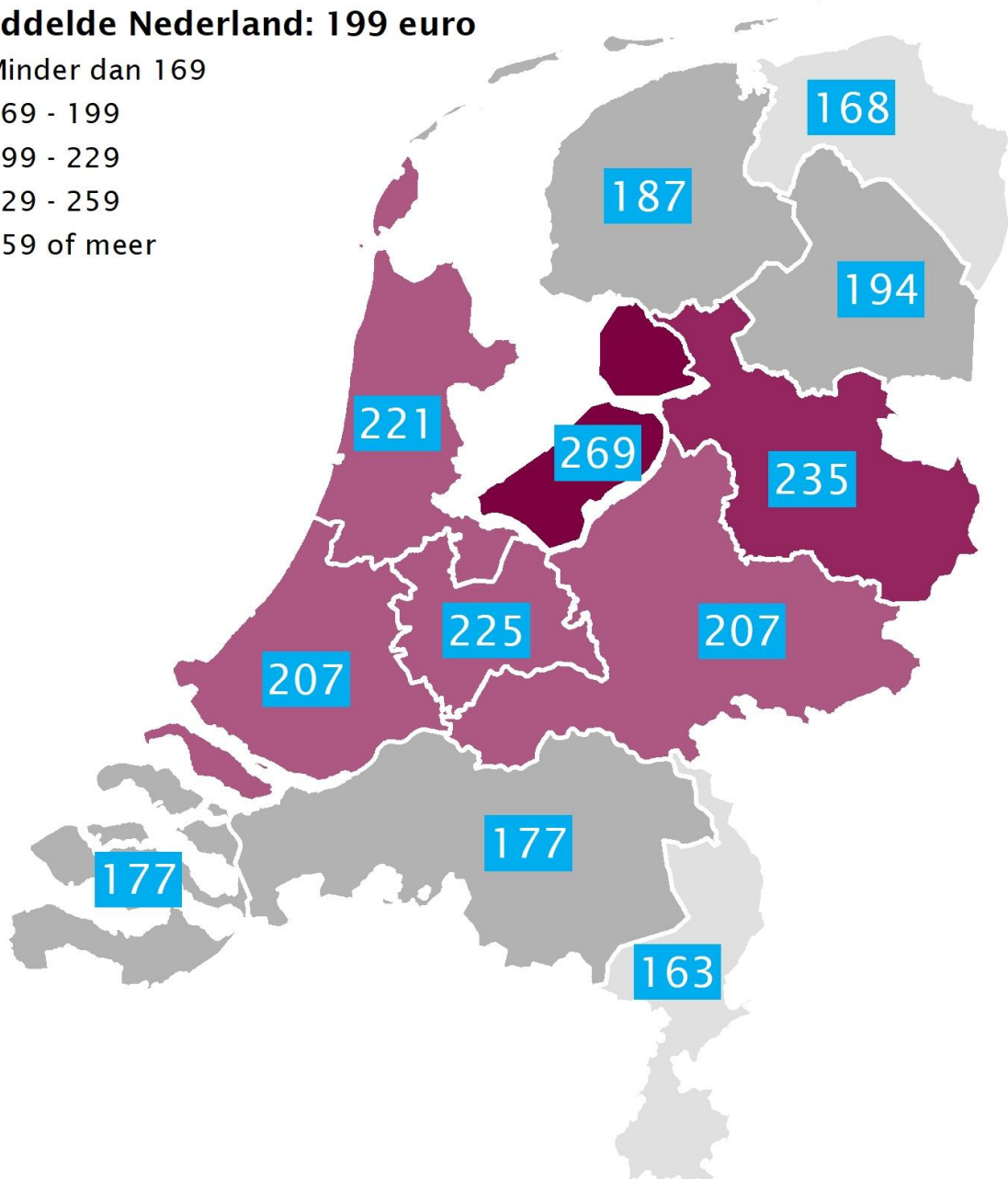
	Senioren (n=779)	Junioren (n=774)	Pupillen (n=767)
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>			
Tot 50 euro	192	144	115
50 tot 65 euro	205	156	128
65 tot 80 euro	207	156	127
80 euro of meer	202	149	121
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>			
Laag (< 23.000)	202	145	118
Middel (23.000 – 25.000)	196	146	120
Hoog (> 25.000)	207	159	128
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>			
0 tot 25 procent	212	167	142
25 tot 30 procent	201	149	119
30 procent of meer	191	140	111
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>			
Tot 60 procent NL achtergrond	227	179	150
60 tot 80 procent NL achtergrond	191	141	113
80 tot 100 procent NL achtergrond	180	125	100
<i>Beweegrichtlijn (% inwoners dat voldoet)</i>			
0 tot 60 procent	197	153	130
60 tot 70 procent	203	152	123
70 procent of meer	210	160	130
Gemiddelde contributie 2019/2020	199	148	121

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Kaart 2.13 Gemiddelde contributie voor senioren van voetbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=779)

Gemiddelde Nederland: 199 euro

- Minder dan 169
- 169 - 199
- 199 - 229
- 229 - 259
- 259 of meer

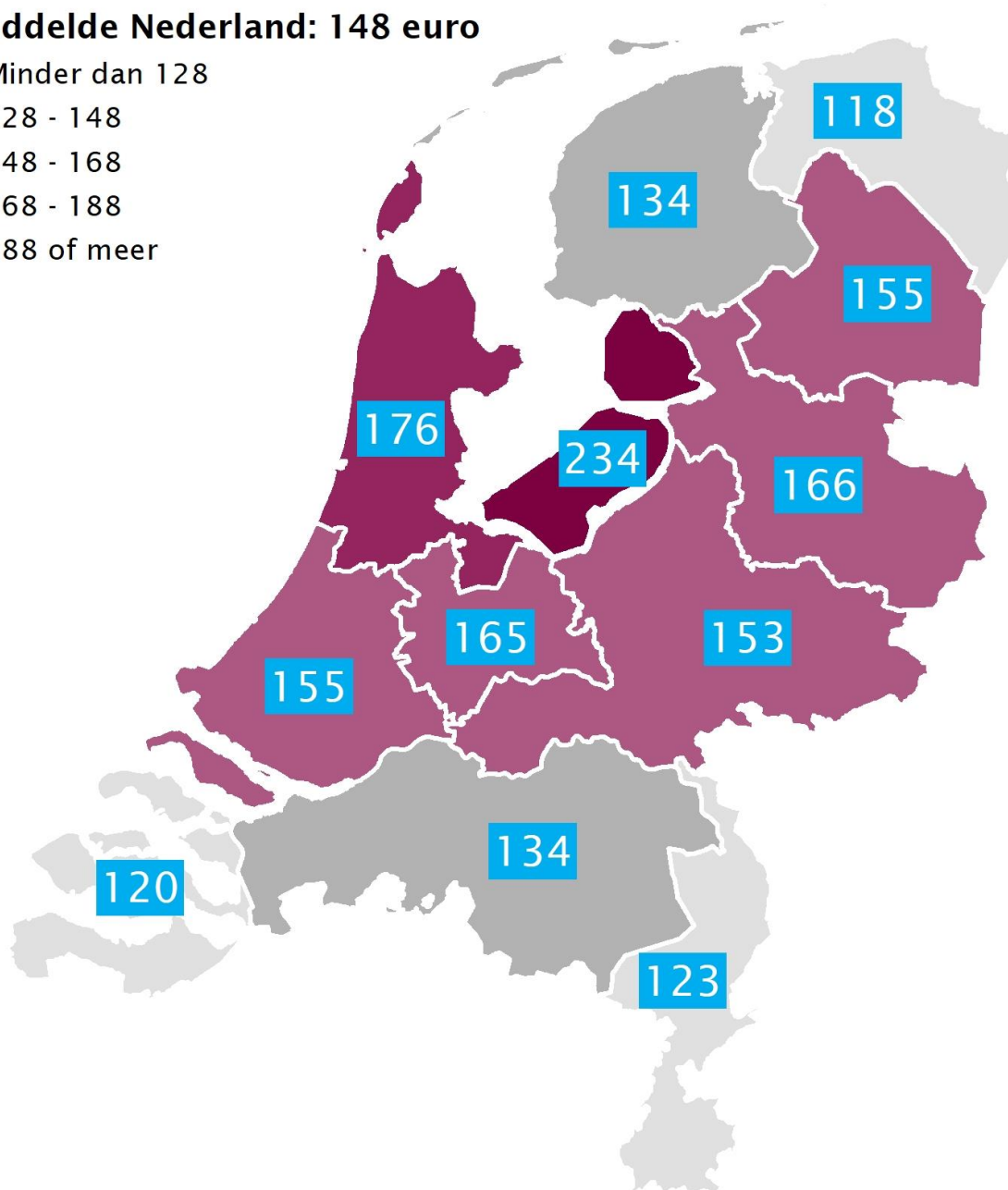

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.14 Gemiddelde contributie voor junioren van voetbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=774)

Gemiddelde Nederland: 148 euro

- Minder dan 128
- 128 - 148
- 148 - 168
- 168 - 188
- 188 of meer

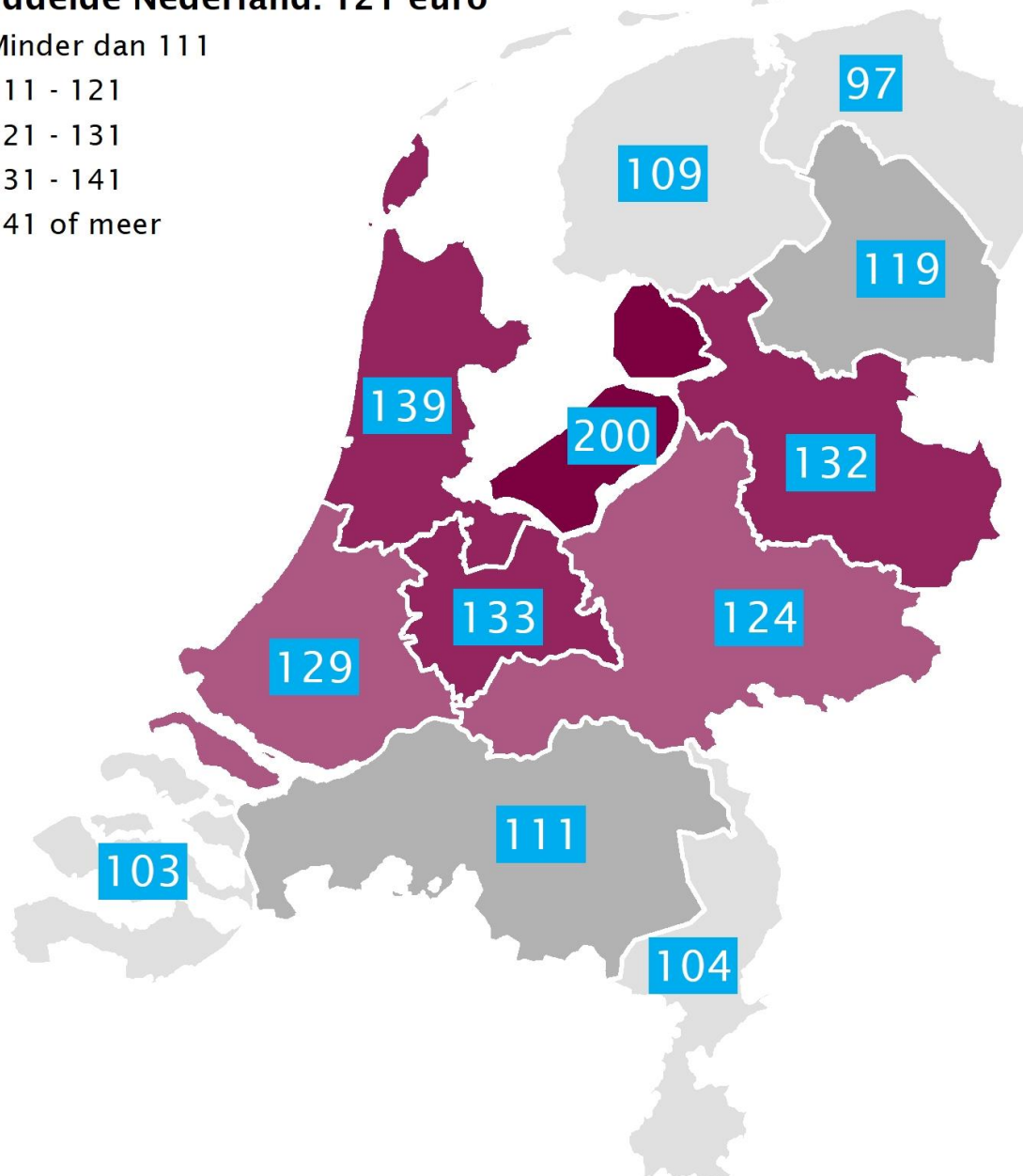
Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 2.15 Gemiddelde contributie voor pupillen van voetbalverenigingen naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=767)

Gemiddelde Nederland: 121 euro

- Minder dan 111
- 111 - 121
- 121 - 131
- 131 - 141
- 141 of meer

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

2.7 Conclusie

De gemiddelde contributies van vijf takken van sport in 2019/2020 zijn vergeleken met die van 2017/2018. Het gaat hierbij om basketbal, korfbal, rugby, tennis en voetbal. In vergelijking met 2017/2018 zijn de gemiddelde contributies van sportverenigingen in deze vijf sporttakken - op de pupillencontributie van tennis na - toegenomen. Met verrekening van het CPI blijkt dit niet bij alle sporten het geval te zijn. De contributies voor senioren bij rugby- en tennisverenigingen zijn met respectievelijk 2 en 3 procent afgenomen. Ook zijn de juniorencontributies van rugby met 2 procent afgenomen. Opvallend is dat de contributies van pupillen bij alle vijf de sporttakken zijn afgenomen, variërend van 1 tot 6 procent. Bij rugby blijven de contributies in alle drie de leeftijdscategorieën wat achter op de inflatie. De contributies voor junioren en senioren bij basketbal en voetbal zijn wel gestegen (tussen de 1 en 3 procent).

Bij de vijf in kaart gebrachte sporten komen een paar uitkomsten vaker naar voren. In gemeenten met veel inwoners met een migratie-achtergrond zijn de contributies van sportverenigingen relatief hoog. Dit geldt zowel voor senioren, voor junioren als voor pupillen. Verder neemt de gemiddelde contributie vaak toe naarmate het inwoneraantal stijgt, er een hogere stedelijkheid is en het een normale regio is (geen krimp- of anticipeerregio). De gemiddelde contributie is vaak lager in gemeenten waar het aandeel verenigingsleden hoger is.

Wanneer naar de regio-indeling wordt gekeken, valt het op dat de gemiddelde contributie het hoogst is in West-Nederland.

3. Toegangsprijzen zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen

Dit hoofdstuk handelt over de toegangsprijzen voor zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen. Het betreft tarieven van kaartjes voor incidentele bezoeken. Er zijn ook andere toegangsprijzen, zoals rittenkaarten (bijvoorbeeld voor 5 of 10 keer toegang) en abonnementen. Deze zijn buiten beschouwing gelaten. Net als in het geval van de contributies, is ook bij de toegangsprijzen onderzocht in hoeverre er samenhang is tussen de tarieven en de kenmerken van de gemeente waar de sportaanbieder gevestigd is.

3.1 Zwembaden

Gemiddeld kost een zwembadbezoek op basis van een kaartje voor eenmalige toegang 5,20 euro (tabel 3.1). In vergelijking met 2016/2017 is dat - gecorrigeerd voor het CPI - een stijging van 3 procent (+ € 0,44). De grootste prijsverandering heeft plaatsgevonden in anticipeerregio's (+ 27%) en in niet-stedelijke gemeenten (+ 21%). Ten opzichte van vorig jaar is een toegangskaartje 9 eurocent duurder geworden.

Tabel 3.1 Gemiddelde toegangsprijs losse kaartverkoop zwembaden naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 en 2019/2020 en de prijsverandering t.o.v. 2016/2017 (in euro's en procenten)

	2016/2017 (n=131)	2017/2018 (n=268)	2018/2019 (n=263)	2019/2020 (n=514)	Prijsverandering 2019/ 2020 t.o.v. 2016/2017 met verrekening CPI ⁶
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>					
Krimregio	4,33	4,41	4,62	4,62	+ 1 %
Anticipeerregio	4,04	4,94	5,28	5,41	+ 27 %
Normaal	4,90	4,94	5,13	5,24	+ 1 %
<i>Stedelijkheid</i>					
Zeer sterk stedelijk	4,42	4,40	4,67	4,73	+ 1 %
Sterk stedelijk	5,15	5,28	5,54	5,55	+ 2 %
Matig stedelijk	4,81	5,19	5,37	5,88	+ 16 %
Weinig stedelijk	4,87	4,90	5,12	5,06	- 2 %
Niet-stedelijk	3,91	4,34	4,52	4,98	+ 21 %
<i>Inwoneraantal</i>					
200.000 of meer	3,94	4,22	5,21	4,75	+ 14 %
85.000 - 200.000	4,80	5,09	5,02	5,13	+ 1 %
25.000 - 85.000	4,85	4,88	5,36	5,10	0 %
Minder dan 25.000	4,96	4,96	4,77	5,74	+ 10 %
Gemiddelde toegangsprijs	4,76	4,90	5,11	5,20	+ 3 %

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

⁶ Bij de interpretatie is het van belang te weten dat de steekproef tussen 2016/2017 en 2019/2020 is vergroot (van 131 naar 514 zwembaden), waaronder toevoegingen van zwembaden van CenterParcs (met een relatief hoog voorzieningen- en prijsniveau).

Wanneer de uitsplitsing tussen zwembaden wordt gemaakt naar het al dan niet bieden van een recreatief zwemgedeelte, kost een los kaartje gemiddeld 18 procent meer bij een zwembad met recreatief zwemgedeelte (+ € 0,88; tabel 3.2). Vorig jaar (2018/2019) was dit verschil 27 procent. In vergelijking met vorig jaar is een toegangskaartje voor een zwembad zonder recreatief zwemgedeelte - gecorrigeerd voor het CPI - met 1 procent gedaald. In zwembaden met een recreatief zwemgedeelte is deze daling 8 procent. In bijlage 6 staan de uitgesplitste toegangsprijzen van 2018/2019 en 2019/2020.

De grootste verschillen zijn te zien bij gemeenten in anticipieerregio's (+ 35%) en in gemeenten met minder dan 25.000 inwoners (+ 50%). Hier ligt de prijs voor een los kaartje gemiddeld 35 procent (of meer) hoger bij een zwembad met recreatief gedeelte. Daarnaast is de gemiddelde toegangsprijs ten opzichte van vorig jaar - gecorrigeerd voor het CPI - bij zwembaden met recreatief zwemgedeelte het meest gedaald in krimpregio's (- 28%).

Tabel 3.2 Gemiddelde toegangsprijs losse kaartverkoop zwembaden naar zwembad met en zonder recreatief gedeelte in 2019/2020 en de prijsverandering t.o.v. 2018/2019 (in euro's en procenten)

			Prijsverschil recreatief gedeelte t.o.v. zonder recreatief gedeelte (zonder=100%)	Prijsverandering 2019/ 2020 t.o.v. 2018/2019 met verrekening CPI	
	Zonder recreatief gedeelte* (n=236)	Met recreatief gedeelte* (n=230)		Zonder recreatief gedeelte ⁷	Met recreatief gedeelte ⁸
<i>Krimp- en anticipieerregio</i>					
Krimpregio	4,51	4,53	0 %	+ 7 %	- 28 %
Anticipieerregio	4,42	5,95	+ 35 %	- 3 %	- 4 %
Normaal	4,62	5,44	+ 18 %	- 2 %	- 6 %
<i>Stedelijkheid</i>					
Zeer sterk stedelijk	4,68	4,78	+ 2 %	+ 1 %	- 3 %
Sterk stedelijk	4,85	5,59	+ 15 %	- 4 %	- 6 %
Matig stedelijk	4,56	5,66	+ 24 %	- 2 %	- 6 %
Weinig stedelijk	4,49	5,70	+ 27 %	- 5 %	- 7 %
Niet-stedelijk	4,51	4,89	+ 8 %	+ 8 %	- 14 %
<i>Inwoneraantal</i>					
200.000 of meer	4,67	4,80	+ 3 %	0 %	- 3 %
85.000 - 200.000	4,66	5,54	+ 19 %	- 5 %	- 8 %
25.000 - 85.000	4,58	5,15	+ 12 %	+ 1 %	- 10 %
Minder dan 25.000	4,49	6,75	+ 50 %	- 4 %	+ 3 %
Gemiddelde toegangsprijs	4,58	5,40	+ 18 %	- 1 %	- 8 %

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

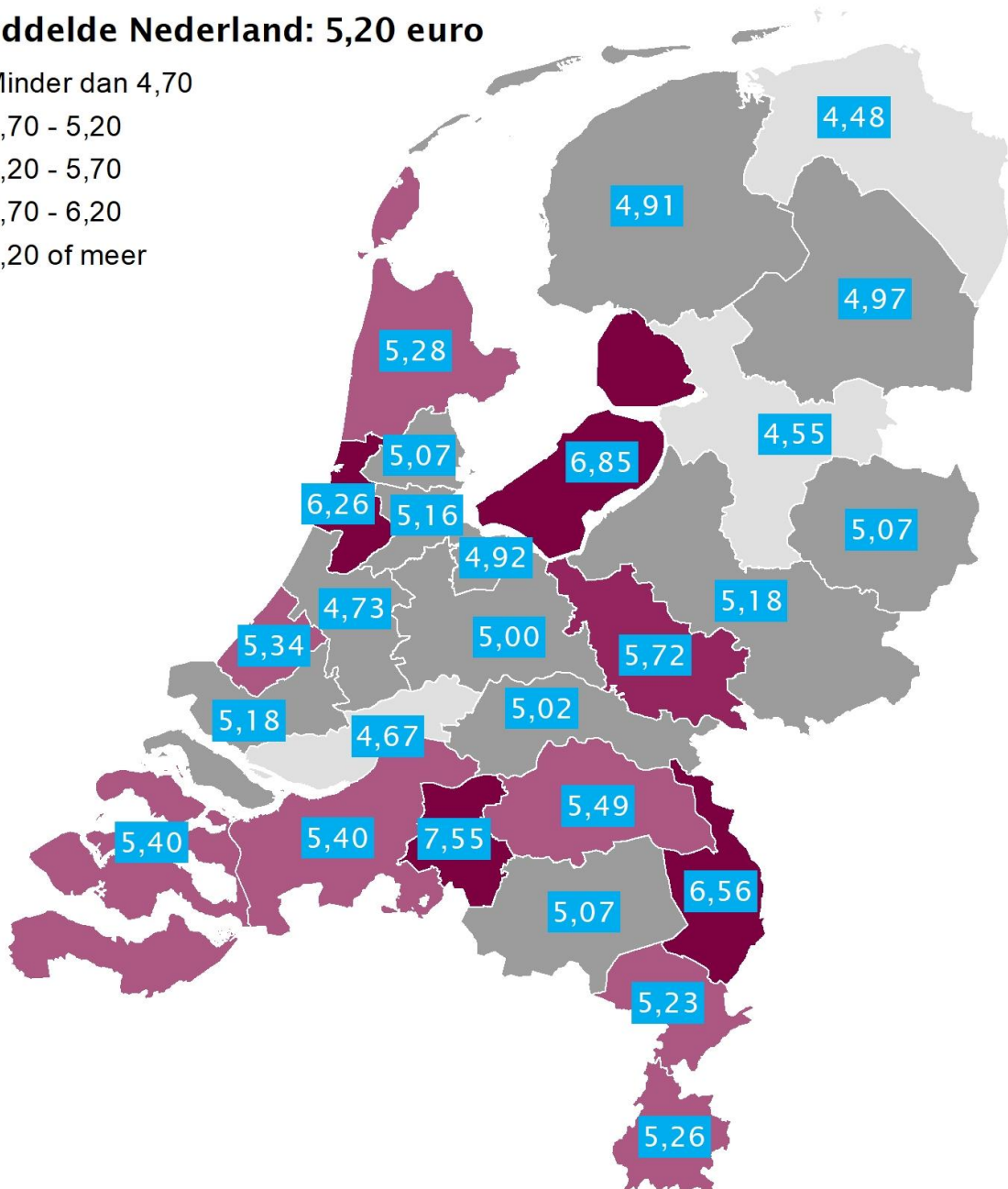
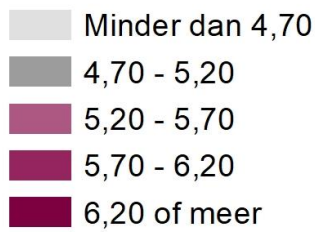
* Recreatief gedeelte: apart bad met fonteinen/stroomversnellingen/glijbaan/spuiten etc.

⁷ In de vorige meting lag het aantal waarnemingen bij zwembaden zonder recreatief gedeelte op 145.

⁸ In de vorige meting lag het aantal waarnemingen bij zwembaden met recreatief gedeelte op 118.

Kaart 3.1 Gemiddelde toegangsprijs zwembaden naar VSG-regio in 2019/2020 (in euro's, n=514)

Gemiddelde Nederland: 5,20 euro

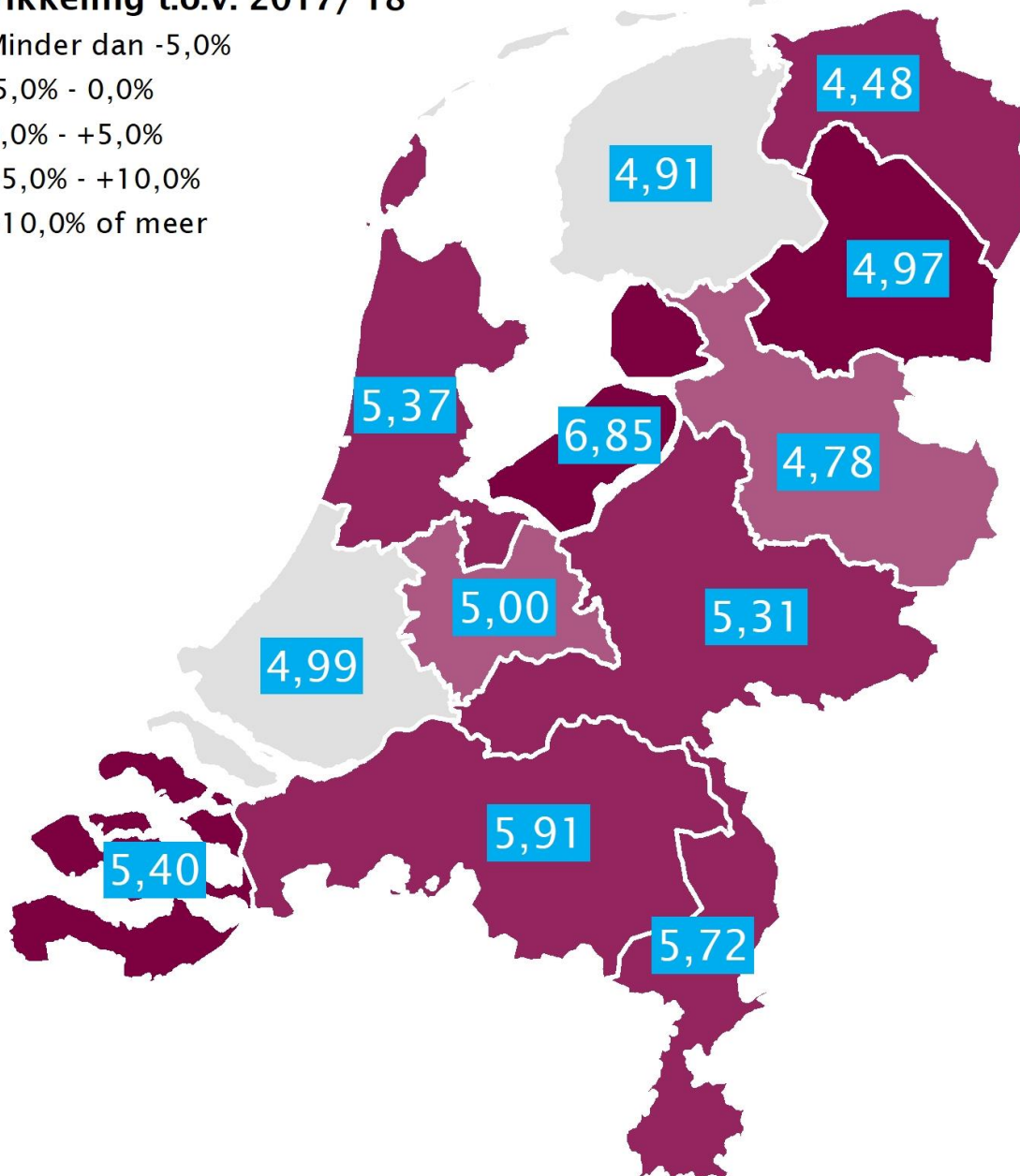

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
 Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 3.2 Gemiddelde toegangsprijs zwembaden naar provincie in 2019/2020 (in euro's, n=514) en prijsverandering gecorrigeerd voor CPI t.o.v. 2018/2019 (n=268; in kleuren)

Ontwikkeling t.o.v. 2017/'18

- Minder dan -5,0%
- 5,0% - 0,0%
- 0,0% - +5,0%
- +5,0% - +10,0%
- +10,0% of meer

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

3.2 Ijsbanen

Nederland telt 22 kunstijsbanen die in het winterseizoen (oktober t/m maart) zijn geopend. De gemiddelde toegangsprijs van een los kaartje van ijsbanen is 7,47 euro en ligt 18 cent hoger dan vorig jaar (tabel 3.3). De toegangsprijzen liggen in 2019/2020 tussen de 5,90 en 9,95 euro. De laagste toegangsprijs wordt gehanteerd in Alkmaar (De Meent). De hoogste toegangsprijs kent het Leisure World Ice Center in Dronten (€ 9,95 voor één dagdeel). De toegangsprijzen van het Triavium in Nijmegen en De Uithof in Den Haag zijn in het afgelopen jaar gedaald (respectievelijk van € 7,75 naar € 7,50 en van € 8,25 naar € 8,00). De toegangsprijzen van andere ijsbanen zijn gelijk gebleven of in het afgelopen seizoen gestegen (stijging tussen € 0,10 en € 1,25).

De toegangsprijs in 2019/2020 voor de schaatsbaan in Rotterdam is in vier jaar procentueel het sterkst gestegen, namelijk met 26 procent (t.o.v. 2015/2016, gecorrigeerd voor het CPI). Dit komt met name door de prijsstijging van €1,25 in het afgelopen jaar.

Tabel 3.3 (Gemiddelde) toegangsprijs ijsbanen in de periode 2015/2016-2019/2020 en de prijsverandering t.o.v. 2015/2016 (in euro's en procenten, n=22)

Ijsbaan	Plaats	Toegangsprijs (€)					Prijsverandering 2019/ 2020 t.o.v. 2015/2016 met verrekening CPI
		2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	
De Meent*	Alkmaar	5,50	5,60	5,80	5,80	5,90	-
Schaatshal	Leiden	5,00	5,10	5,50	5,50	6,00	+ 12 %
Glanerbrook*	Geleen	5,75	5,90	5,95	6,20	6,40	+ 4 %
Schaatsbaan*	Rotterdam	5,00	5,50	5,00	5,50	6,75	+ 26 %
Kunstijsbaan*	Breda	6,30	6,35	6,40	6,65	6,75	- 1 %
Sportboulevard	Dordrecht	n.b.	5,60	5,60	n.b.	7,00	
IJssportcentrum*	Eindhoven	8,00	8,00	6,50	n.b.	7,00	- 19 %
Ijsbaan Ireen Wüst*	Tilburg	6,35	6,40	6,45	6,55	7,00	+ 3 %
Elfstedenhal*	Leeuwarden	6,50	6,50	6,50	7,00	7,00	0 %
Ijsbaan Haarlem*	Haarlem	6,30	6,50	6,60	7,00	7,00	+ 3 %
De Westfries*	Hoorn	6,50	6,50	6,70	7,00	7,00	-
Twente Ijsbaan*	Enschede	6,75	6,75	7,00	7,25	7,25	-
Triavium	Nijmegen	7,25	7,25	7,40	7,75	7,50	- 7 %
De Scheg*	Deventer	6,80	6,95	7,10	7,50	7,75	+ 6 %
Silverdome PWA	Zoetermeer	7,50	7,50	7,50	7,50	7,80	+ 7 %
IJsscomplex Jaap Eden*	Amsterdam	6,80	6,90	7,20	7,70	7,80	+ 12 %
Kardinge*	Groningen	6,50	7,25	7,40	7,70	8,00	+ 3 %
De Uithof*	Den Haag	8,00	8,00	8,00	8,25	8,00	- 6 %
Thialf*	Heerenveen	7,50	8,00	8,00	8,00	8,45	- 2 %
Sportiom	Den Bosch	7,95	8,95	8,95	8,00	8,50	+ 6 %
De Vechtsebanen*	Utrecht	8,50	8,50	9,00	9,00	9,50	+ 4 %
Leisure World Ice Center*	Dronten	n.b.	n.b.	9,80	9,95	9,95	
Gemiddeld		6,74	6,86	7,02	7,29	7,47	+ 3 %

Bron: Contributiemonitor 2016/2017, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

* Ijsbanen met een 400-meterbaan.

3.3 Klim- en boulderhallen

De toegangsprijzen van klim- en boulderhallen die in kaart gebracht zijn, hebben betrekking op 'eigenstandige' hallen. Inpandige klim- en boulderhallen in een sporthal of openbaar toegankelijke buitenklimwanden zijn niet meegenomen. De gemiddelde toegangsprijs voor volwassenen om één keer (vaak een dag zonder tijdslimiet) te klimmen is 12,64 euro (tabel 3.4). Jongvolwassenen en studenten en andere jeugd betalen gemiddeld bijna 11 euro en pupillen ruim 8 euro. Eén keer boulderen is voor volwassenen gemiddeld genomen ruim 2 euro goedkoper dan klimmen. Voor jongvolwassenen en studenten, jeugd en pupillen ligt deze toegangsprijs tussen de 1 en 2,5 euro lager.

Vergeleken met het afgelopen seizoen zijn de toegangsprijzen voor klimhallen licht gestegen (volwassenen) of gedaald (overige leeftijdsgroepen) (tabel 3.4). Gecorrigeerd voor de inflatie dalen de toegangsprijzen voor klimhallen. Opvallend is de verlaging van 5 procent bij pupillen (tabel 2.12). Voor boulderen stijgen de toegangsprijzen licht. Volwassenen en jongvolwassenen en studenten volgen hiermee de inflatie. Opvallend zijn de sterkere verhogingen bij de jeugd (+ 2%) en pupillen (+ 4%).

Tabel 3.4 Gemiddelde toegangsprijs klim- of boulderhal in 2018/2019 en 2019/2020 en de prijsverandering t.o.v. 2018/2019 (in euro's en procenten)

	Klimmen			Boulderen		
	2018/ 2019 (n=39)	2019/ 2020 (n=38)	Prijsverandering met verrekening CPI (%)	2018/ 2019 (n=18)	2019/ 2020 (n=18)	Prijsverandering met verrekening CPI (%)
Volwassenen*	12,50	12,64	- 1 %	10,29	10,46	0 %
Jongvolwassenen en studenten**	10,95	10,94	- 2 %	8,93	9,11	0 %
Jeugd***	10,82	10,73	- 3 %	7,92	8,23	+ 2 %
Pupillen****	8,62	8,37	- 5 %	6,71	7,13	+ 4 %

Bron: Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Toelichting: n (aantal waarnemingen) is gebaseerd op het aantal toegangsprijzen voor volwassenen.

* Vaak 18+ of 25+.

** Vaak 18-24 jaar of studenten.

*** Vaak 8-17 of 10-17 jaar.

**** Vaak tot en met 7 of 6 tot en met 9 jaar.

3.4 Conclusie

De gemiddelde prijs voor de toegang tot een zwembad voor één persoon bedraagt 5,20 euro. Indien gecorrigeerd wordt voor de inflatie is dat een stijging van 3 procent ten opzichte van seizoen 2016/2017. Voor de toegang tot een ijsbaan dient gemiddeld 7,47 euro betaald te worden, met verrekening van de inflatie is dat 3 procent meer dan in 2015/2016. De gemiddelde toegangsprijs voor volwassenen om één keer te klimmen is 12,64 euro en voor boulderen 10,46 euro. Dit is - met verrekening van de inflatie - voor klimmen een daling van 1 procent ten opzichte van het jaar ervoor. De gemiddelde toegangsprijzen voor volwassenen zijn bij boulderen met de inflatie gestegen.

4. Inkomsten sportbonden

In dit hoofdstuk wordt eerst inzichtelijk gemaakt wat de bondsafdrachten zijn. Vervolgens wordt ingezoomd op de verschillende inkomstenbronnen van sportbonden en in welke mate sportbonden van contributie-inkomsten afhankelijk zijn. Bovendien wordt per bond duidelijk in hoeverre de afhankelijkheid van inkomsten uit contributies door de jaren heen varieert.

4.1 Bondsafdrachten

Sportverenigingen die zijn aangesloten bij een sportbond moeten voor (spelende) leden bondsafdrachten betalen. Dit zijn kosten die bij verenigingen in rekening worden gebracht zodat de sportbond de aangesloten sporters en verenigingen kan bedienen. Als uitgangspunt zijn waar mogelijk de ‘kale’ bondsafdrachten opgezocht (zonder extra's zoals bijvoorbeeld aparte wedstrijdlicenties). Als er geen ‘kale’ bondsafdracht is, dan wordt het bedrag zoals (op de bondswebsite) is vermeld overgenomen (inclusief mogelijke extra's, zoals bij sommige sportbonden de deelname aan bondsactiviteiten (competities), verzekeringen en/of wedstrijdgeden inbegrepen zijn). Als de afdrachten op de websites niet beschikbaar waren, zijn sportbonden gebeld en/of gemaild.

De gemiddelde bondsafdracht voor senioren is 29 euro. Voor junioren is dit 19 euro en voor pupillen 15 euro (tabel 4.1). De sjoelbond heeft voor senioren de laagste bondsafdracht (€ 2,75), gevolgd door de zwembond (€ 2,85). Basketbalverenigingen moeten voor senioren de hoogste bondsafdracht betalen, namelijk € 74,92. In vergelijking met 2018/2019 (vorig jaar) is de bondsafdracht voor senioren, gecorrigeerd voor het CPI, met 1 procent gestegen. Voor junioren en pupillen gaat het respectievelijk om een daling van 2 en 3 procent. De volledige lijst met bondsafdrachten is in bijlage 7 te vinden.

Tabel 4.1 Top 6 sportbonden met laagste en hoogste bondsafdrachten en gemiddelde bondsafdracht van alle sportbonden in 2019/2020 voor senioren, junioren en pupillen en vergelijking met 2018/2019 (in euro's en procenten, exclusief individuele lidmaatschappen)

Sport		Senioren	Junioren	Pupillen
Hoogste bondsafdracht per lid	Basketbal	74,92	56,51	38,03
	Rugby	69,00	30,00	19,00
	Base & softball	64,70	28,35	16,90
	Luchtvaart	64,50	32,25	
	Krachtsport	60,00		
	Touwtrekken	60,00	45,00	
Laagste bondsafdracht per lid	Oosterse gevechtssporten	5,00	5,00	5,00
	Klootschieten	5,00	5,00	5,00
	Cricket	5,00	5,00	
	Beugelen	5,00	5,00	5,00
	Zwemmen	2,85	2,85	2,85
	Sjoelen	2,75	0,00	0,00
Gemiddelde bondsafdracht alle sportbonden 2019/2020		29,07 (n=63)	19,27 (n=58)	15,37 (n=49)
Gemiddelde bondsafdracht alle sportbonden 2018/2019		28,41 (n=62)	19,25 (n=49)	15,52 (n=25)
Verschil 2019/2020 t.o.v. 2018/2019 met verrekening CPI		+ 1 %	- 2 %	- 3 %

Bron: Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

Bij sommige sportbonden moeten verenigingen, naast bondsafdrachten, ook wedstrijdgeld afdragen. Deze wedstrijdgeld is voor een team om deel te nemen aan de bondscompetities. Daarnaast verschilt het per sportbond of en hoeveel scheidsrechters ingehuurd moeten worden, hoeveel boetes uitgedeeld worden en wat de hoogte hiervan is (bijvoorbeeld voor het niet komen opdagen bij een wedstrijd). Daarnaast hebben verschillende sportbonden plastic pasjes die uitgegeven worden, mogelijk tegen extra kosten.

Opvallend is dat niet alle sportbonden bondsafdrachten voor junioren en pupillen vermelden. Het is mogelijk dat zij geen bondsafdracht hoeven te betalen of dat de afdracht niet leeftijdsgebonden is. Over het algemeen is te zien dat sporten in teamverband (zowel binnen als buiten) en met specifieke accommodaties een hogere bondsafdracht hanteren dan sporten waar geen accommodatie voor nodig is.

4.2 Typen inkomstenbronnen

Sportbonden hebben verschillende inkomstenbronnen: contributies (uit lidmaatschappen via verenigingen, uit individuele lidmaatschappen en overig), verkoop van producten en diensten, subsidies, sponsoring, schenkingen en legaten en overige inkomsten. Voor veel sportbonden zijn de contributie-inkomsten van niet te onderschatten belang. Bijna de helft van de inkomsten van sportbonden in 2018 was afkomstig uit contributie-inkomsten (49%; tabel 4.2). Het gaat hier om de contributies uit lidmaatschappen via verenigingen, uit individuele lidmaatschappen en overige contributies. In 9 jaar tijd is dit aandeel met 13 procentpunten gestegen. In bijlage 8 is dit aandeel per geanonimiseerde sportbond door de jaren heen te vinden.

Tabel 4.2 Gemiddeld⁹ aandeel contributie-inkomsten sportbonden in de periode 2009-2018 (in procenten)

Jaar	2009 (n=70)	2010 (n=71)	2011 (n=73)	2012 (n=73)	2013 (n=70)	2014 (n=75)	2015 (n=69)	2016 (n=74)	2017 (n=72)	2018 (n=69)
Gemiddeld aandeel	36	39	36	39	41	42	48	48	50	49

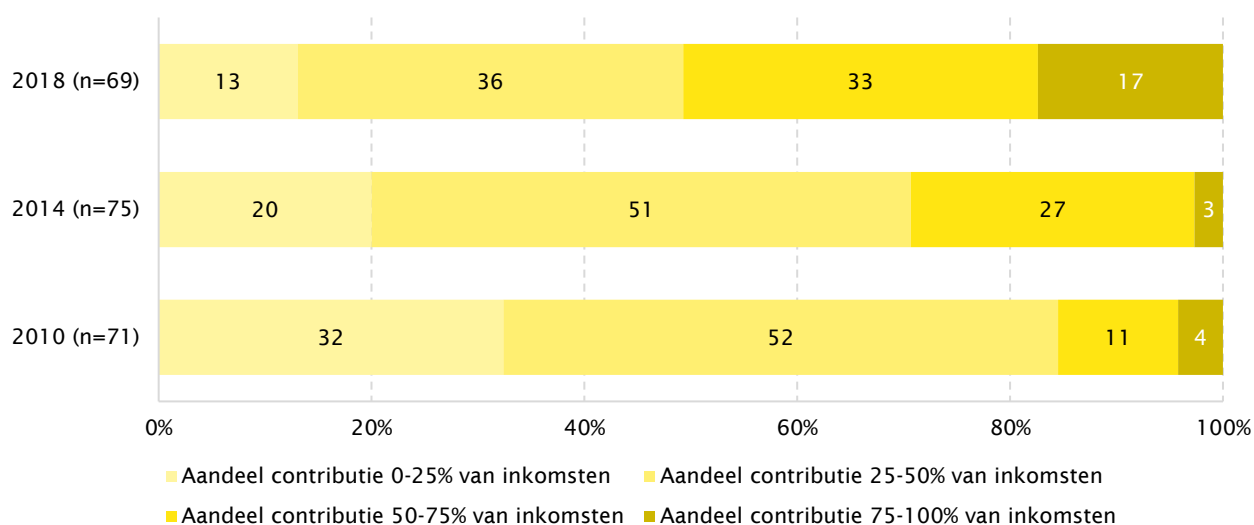
Bron: NOC*NSF, 2009-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Een uitsplitsing naar het aandeel van contributie-inkomsten laat zien dat in 2018 50 procent van de sportbonden een contributie aandeel van meer dan 50 procent heeft. Van de sportbonden is 17 procent voor meer dan 75 procent afhankelijk van de contributie-inkomsten (figuur 4.1).

Door de jaren heen is zichtbaar dat de contributie-inkomsten steeds belangrijker worden. In 2010 haalden circa 4 van de 5 (84%) sportbonden minder dan de helft van alle inkomsten uit de contributie (figuur 4.1). In 2014 is dit afgenomen naar ruim twee derde van de sportbonden (71%) en in 2018 verder gedaald naar de helft van de sportbonden (49%).

⁹ Het gemiddeld aandeel is berekend door per bond te bepalen wat het aandeel contributie-inkomsten is en volgens is het gemiddelde van de aandelen per bond berekend.

Figuur 4.1 Ontwikkeling aandeel contributie-inkomsten sportbonden in de periode 2010-2018 naar categorie (in procenten)

Bron: NOC*NSF, 2010-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Vooraf bij sporten die gemakkelijk ongeorganiseerd kunnen worden beoefend, zoals hardlopen, wielrennen en tafeltennis, bieden sportbonden meerdere vormen van bondscontributie aan. Ook bieden sportbonden aanvullende producten en diensten aan, zoals magazines, verzekeringen en apps, om zo goed mogelijk zowel de 'traditionele' verenigingssporter als de 'moderne' sportconsument aan zich te binden.

4.3 Conclusie

Sportverenigingen die zijn aangesloten bij een sportbond betalen een afdracht aan de bond voor (spelende) leden. De sjoelbond heeft voor senioren de laagste bondsafdracht (€ 2,75) en basketbalverenigingen moeten voor senioren de hoogste bondsafdracht betalen (€ 74,92). De gemiddelde bondsafdracht voor senioren is € 29,07, voor junioren € 19,27 en voor pupillen € 15,37. Met verrekening van het CPI blijkt dat de bondsafdracht voor senioren in 2019/2020 ten opzichte van 2018/2019 met 1 procent sneller gestegen is dan de inflatie. Voor de junioren en pupillen gaat het om een daling van respectievelijk 2 en 3 procent.

Sportbonden hebben meerdere inkomstenbronnen: contributies, verkoop van producten en diensten, subsidies, sponsoring, schenkingen en legaten en overige inkomsten. De helft van de inkomsten van sportbonden in 2018 was afkomstig uit contributie-inkomsten. In 9 jaar tijd is dit aandeel met 13 procentpunten gestegen.

5. Contributies tennis- en voetbalverenigingen 2017/2018 - 2019/2020

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de contributieontwikkelingen bij tennis- en voetbalverenigingen tussen seizoen 2017/2018 en 2019/2020. Daarbij worden stedelijke kenmerken en sportkenmerken op gemeentelijk niveau naast elkaar gezet om erachter te komen waar contributies het sterkst zijn veranderd. Allereerst worden de voetbalverenigingen bekeken en vervolgens de tennisverenigingen.

5.1 Inleiding

Zoals in het vorige hoofdstuk al duidelijk werd, zijn de contributies tussen seizoen 2017/2018 en 2019/2020 in vrijwel alle sporten met een paar euro gestegen. Wanneer gecorrigeerd wordt voor de inflatie, wordt duidelijk dat bij korfbal, rugby en tennis de prijzen minder zijn toegenomen dan andere producten en diensten in de Nederlandse economie. Bij voetbal en basketbal is dat niet het geval en is de prijsontwikkeling hoger geweest dan de inflatie.

Kader 5.1 Methodiek contributieontwikkeling voetbal- en tennisverenigingen

Om meer inzicht te krijgen in de contributieontwikkeling, wordt in dit hoofdstuk nader ingegaan op regionale verschillen. Omdat hierdoor de steekproef van verenigingen wordt opgesplitst in verschillende categorieën, moet worden opgepast voor te kleine groepen die gevoelig zijn voor toevallige uitschieters¹⁰. Vandaar dat we deze analyse alleen kunnen toepassen op voetbal (paragraaf 5.2) en tennis (paragraaf 5.3).

Verder moet worden opgemerkt dat bij voetbal verschil zit in de steekproefomvang. Voor het seizoen 2017/2018 zijn 420 voetbalverenigingen meegenomen. Twee jaar later is het onderzoek uitgebreid naar 796 voetbalverenigingen. Hoewel de verenigingen willekeurig zijn gekozen, kan de tweede meting andersoortige verenigingen bevatten die de resultaten beïnvloeden. Voor tennis geldt dit alleen voor de pupillen. Daar werden in het seizoen 2017/2018 nog 1.452 verenigingen meegenomen terwijl dat in 2020 gezakt is naar 1.260 tennisverenigingen. In bijlage 9 is de uitgesplitste steekproefomvang weergegeven. Daarnaast heeft er in dit onderzoek geen weging plaatsgevonden naar omvang van het aantal leden. De gemiddelde contributie en de daarmee samenhangende verhoging/verlaging geldt daarmee niet voor het gemiddelde lid maar voor de gemiddelde vereniging. Voor de prijsontwikkeling is, net als in de vorige hoofdstukken, de consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikt. De inflatie was 2,2 procent in 2019 (januari 2019 t.o.v. januari 2018) en 1,8 procent in 2020 (januari 2020 t.o.v. januari 2019).

5.2 Voetbal

De voetbalverenigingen in krimpregio's hadden in het seizoen 2017/2018 gemiddeld een lagere contributie. Bij de senioren is de prijs van het lidmaatschap met meer toegenomen (+5%) dan de inflatie waardoor dit nu gemiddeld 182 euro bedraagt. Nog altijd is dit onder het landelijk gemiddelde. In de anticipeerregio's is het lidmaatschap voor alle leeftijdsgroepen opvallend gedaald waardoor leden in sommige gevallen minder kwijt zijn dan twee jaar geleden.

¹⁰ In bijlage 8 is de steekproefomvang van de tennis- en voetbalverenigingen te vinden, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van gemeenten.

In (zeer) stedelijke gemeenten ligt de contributie over het algemeen hoger dan bij meer landelijk gelegen voetbalverenigingen. In zeer sterk stedelijke gebieden is de contributie bij de junioren en pupillen gedaald. In sterk en matig stedelijke gemeenten is de contributie over het algemeen meer toegenomen. Dit patroon zien we ook terug bij de vergelijking met inwonersaantallen. De junioren en pupillen in gemeenten met meer dan 200.000 inwoners betalen minder dan twee seizoenen geleden, terwijl de contributie in de midden categorie (85.000-200.000 inwoners) gemiddeld meer toenam dan de inflatie in deze jaren.

Tabel 5.1 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van voetbalverenigingen naar gemeentekennmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren		Junioren		Pupillen		Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI		
	2017	2019	2017	2019	2017	2019			
	/2018	/2020	/2018	/2020	/2018	/2020	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie	189	199	141	148	116	121	+ 1 %	+ 1 %	0 %
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>									
Krimpregio	167	182	124	128	107	107	+ 5 %	- 1 %	- 4 %
Anticipeerregio	180	168	126	123	102	100	- 11 %	- 6 %	- 6 %
Normaal	195	208	149	157	121	127	+ 3 %	+ 1 %	+ 1 %
<i>Stedelijkheid</i>									
Zeer sterk stedelijk	230	234	190	189	161	160	- 2 %	- 5 %	- 5 %
Sterk stedelijk	215	227	166	176	143	146	+ 2 %	+ 2 %	- 2 %
Matig stedelijk	196	208	147	156	117	125	+ 2 %	+ 2 %	+ 3 %
Weinig stedelijk	178	180	130	132	105	104	- 3 %	- 3 %	- 5 %
Niet-stedelijk	160	167	111	115	88	93	0 %	0 %	+ 2 %
<i>Inwoneraantal</i>									
200.000 of meer	237	239	201	199	171	169	- 3 %	- 5 %	- 5 %
85.000 - 200.000	208	218	155	168	131	139	+ 1 %	+ 4 %	+ 2 %
25.000 - 85.000	189	194	141	142	116	114	- 1 %	- 3 %	- 6 %
Minder dan 25.000	175	182	126	132	100	106	0 %	+ 1 %	+ 2 %

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: HAN.

De contributies van voetbalverenigingen in gemeenten waar het sportbudget minder dan 50 euro per inwoner bedroeg, zijn in gelijke mate met de inflatie meegestegen (tabel 5.2). Dat geldt niet voor gemeenten die tussen de 50 en 80 euro per inwoner kwijt zijn aan sport. In deze gemeenten zijn de contributies opvallend sterk gestegen voor alle leeftijdscategorieën. Bij gemeenten die meer dan 80 euro per inwoner uitgaven, is de contributie vrijwel gelijk gebleven.

In gemeenten waar het gemiddeld jaarinkomen laag is (<23.000 euro) lag de gemiddelde contributie in het seizoen 2017/2018 lager dan het landelijk gemiddelde. In het seizoen 2019/2020 is dit verschil helemaal verdwenen, doordat de verenigingen in deze gemeenten de contributie met meer dan 10 procent hebben verhoogd. Vooral bij de jeugd zijn de contributiestijgingen groot (16%). In gemeenten waar het gemiddelde jaarinkomen tussen de 23.000 en 25.000 euro ligt, zijn ook contributiestijgingen geweest. In gemeenten met hogere jaarinkomens zijn de contributieprijzen van de pupillen gedaald en bij de senioren en junioren min of meer gelijk gebleven.

In gemeenten waar het aandeel verenigingslidmaatschap onder de inwoners onder de 25 procent ligt, was de contributie in het seizoen 2017/2018 hoger dan het landelijk gemiddelde. In deze gemeenten hebben de voetbalverenigingen hun contributie gemiddeld meer laten toenemen dan de inflatie. Bij verenigingen in gemeenten waar 25-30 procent van de inwoners lid is van een sportvereniging zijn de contributiestijgingen relatief beperkt gebleven. In gemeenten met meer dan 30 procent sportverenigingsleden is de contributie redelijk gelijk gebleven.

Bij de voetbalverenigingen in gemeenten waar minder dan 60 procent van Nederlandse komaf is, is de gemiddelde contributieprijs fors gestegen, terwijl deze al hoger lag dan het landelijk gemiddelde. Waar senioren in het seizoen 2017/2018 gemiddeld 205 euro betaalden voor hun lidmaatschap, is dat in het seizoen 2019/2020 gestegen naar 227 euro (+7%). In de overige gemeenten is de contributie min of meer gelijk gebleven.

Tabel 5.2 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van voetbalverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten¹¹ (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap en migratie-achtergrond) in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren		Junioren		Pupillen		Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI		
	2017	2019	2017	2019	2017	2019			
	/2018	/2020	/2018	/2020	/2018	/2020	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie	189	199	141	148	116	121	+ 1 %	+ 1 %	0 %
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>									
Tot 50 euro	184	192	139	144	111	115	0 %	0 %	0 %
50 tot 65 euro	187	205	138	156	113	128	+ 6 %	+ 9 %	+ 9 %
65 tot 80 euro	189	207	141	156	118	127	+ 5 %	+ 7 %	+ 4 %
80 euro of meer	197	202	149	149	121	121	- 2 %	- 4 %	- 4 %
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>									
Laag (< 23.000)	176	202	121	145	98	118	+ 11 %	+ 16 %	+ 16 %
Middel (23.000 – 25.000)	183	196	136	146	110	120	+ 3 %	+ 3 %	+ 5 %
Hoog (> 25.000)	202	207	157	159	130	128	- 2 %	- 3 %	- 6 %
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>									
0 tot 25 procent	197	212	153	167	128	142	+ 4 %	+ 5 %	+ 7 %
25 tot 30 procent	189	201	140	149	114	119	+ 2 %	+ 2 %	0 %
30 procent of meer	186	191	136	140	110	111	- 1 %	- 1 %	- 3 %
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>									
Tot 60 procent NL achtergrond	205	227	163	179	136	150	+ 7 %	+ 6 %	+ 6 %
60 tot 80 procent NL achtergrond	187	191	138	141	112	113	- 2 %	- 2 %	- 3 %
80 tot 100 procent NL achtergrond	170	180	121	125	96	100	+ 2 %	- 1 %	0 %

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: HAN.

¹¹ De vergelijking met het aandeel inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet is niet gemaakt omdat over het seizoen 2017/2018 niet naar deze uitsplitsing is gerapporteerd.

5.3 Tennis

De gemiddelde contributie van tennis is de afgelopen twee jaar redelijk gelijk gebleven. De tennisverenigingen in krimpregio's hebben de senioren- en pupillencontributie gemiddeld moeten laten toenemen. In de anticipeerregio's en in de overige regio's zijn de tennisverenigingen voor alle leeftijdsgroepen euro's goedkoper geworden. Zo betalen pupillen in anticipeerregio's in het seizoen 2019/2020 gemiddeld vijf euro minder voor hun tenniscontributie. Dit geldt ook voor de pupillen in zeer stedelijke gemeenten. In de minder stedelijke gebieden is de gemiddelde contributie van senioren en junioren min of meer gelijk gebleven. Ook in de gemeenten met meer dan 200.000 inwoners is de contributie min of meer gelijk gebleven voor senioren en junioren. Hier betalen vooral pupillen een lagere contributieprijis. Dat geldt ook voor de gemeenten met minder inwoners. Alleen bij de kleinste gemeenten (met minder dan 25.000 inwoners) is de contributieprijis bij de jeugd toegenomen.

Tabel 5.3 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van tennisverenigingen naar achtergrondkenmerken (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren		Junioren		Pupillen		Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI		
	2017	2019	2017	2019	2017	2019			
	/2018	/2020	/2018	/2020	/2018	/2020	Senioren	Junioren	Pupillen
Gemiddelde contributie	141	143	79	82	65	64	- 3 %	0 %	- 6 %
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>									
Krimpregio	111	118	59	60	48	51	+ 2 %	- 2 %	+ 2 %
Anticipeerregio	127	121	68	66	59	54	- 9 %	- 7 %	- 13 %
Normaal	151	150	86	88	70	68	- 5 %	- 2 %	- 7 %
<i>Stedelijkheid</i>									
Zeer sterk stedelijk	192	195	114	119	93	87	- 2 %	0 %	- 10 %
Sterk stedelijk	155	159	93	96	74	71	- 1 %	- 1 %	- 8 %
Matig stedelijk	151	154	84	85	65	64	- 2 %	- 3 %	- 6 %
Weinig stedelijk	126	125	66	70	57	58	- 5 %	+ 2 %	- 2 %
Niet-stedelijk	113	114	62	63	54	53	- 3 %	- 2 %	- 6 %
<i>Inwoneraantal</i>									
200.000 of meer	194	197	110	111	83	78	- 2 %	- 3 %	- 10 %
85.000 - 200.000	159	158	95	98	77	73	- 5 %	- 1 %	- 9 %
25.000 - 85.000	137	136	77	77	64	61	- 5 %	- 4 %	- 9 %
Minder dan 25.000	124	128	65	71	56	59	- 1 %	+ 5 %	+ 1 %

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: HAN.

In gemeenten waar het sportbudget onder de 50 euro per inwoner ligt, hebben de tennisverenigingen hun contributies verhoogd (tabel 5.4). Bij gemeenten die 50 tot 65 euro per inwoner kwijt zijn aan sport, zijn er contributiedalingen geweest bij de senioren en de pupillen. Ook de pupillen in gemeenten die 65-80 euro per inwoner aan sport uitgeven zijn minder kwijt aan hun lidmaatschap in 2019/2020. Dit geldt niet voor de jeugd in gemeenten die meer dan 80 euro per inwoner uitgeven; zij zijn meer kwijt aan de contributie.

De gemeenten waar inwoners een lager jaarinkomen hebben, hadden in het seizoen 2017/2018 gemiddeld een goedkoper tennislidmaatschap dan het landelijk gemiddelde. Bij de senioren is deze gemiddelde

contributieprijzen in het seizoen 2019/2020 verder afgenomen en bij de jeugd hetzelfde gebleven. In de gemeenten met een gemiddeld jaarinkomen tussen de 23.000 en 25.000 euro, is de contributie min of meer hetzelfde gebleven, terwijl in gemeenten met hoge jaarinkomens de verenigingen gemiddeld de contributies hebben laten dalen. Dit laatste is ook te zien bij gemeenten die enerzijds relatief weinig verenigingsleden hebben (minder dan 25%) of juist relatief veel (meer dan 30%). De tennisverenigingen in gemeenten met 25 tot 30 procent sportverenigingsleden hebben de contributie min of meer gelijk gehouden.

In gemeenten waar minder dan 60 procent van Nederlandse komaf is, lagen de contributies in het seizoen 2017/2018 hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit is in 2019/2020 verder gestegen, met uitzondering van de pupillen. In gemeenten waar meer dan 60 procent van de inwoners van Nederlandse komaf is, zijn de contributies minder gestegen dan de inflatie, met uitzondering van de contributies voor de pupillen.

Tabel 5.4 Gemiddelde contributie voor senioren, junioren en pupillen van tennisverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten¹² (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap en migratie-achtergrond) in 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten)

	Senioren		Junioren		Pupillen		Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI		
	2017	2019	2017	2019	2017	2019	Senioren	Junioren	Pupillen
	/2018	/2020	/2018	/2020	/2018	/2020			
Gemiddelde contributie	141	143	79	82	65	64	- 3 %	0 %	- 6 %
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>									
Tot 50 euro	137	143	76	82	62	65	0 %	4 %	+ 1 %
50 tot 65 euro	140	137	79	81	66	62	- 6 %	-2 %	- 10 %
65 tot 80 euro	138	148	79	83	68	64	+ 3 %	1 %	- 10 %
80 euro of meer	151	155	83	89	65	70	- 1 %	3 %	+ 4 %
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>									
Laag (< 23.000)	116	114	64	66	55	55	- 6 %	-1 %	- 4 %
Middel (23.000 – 25.000)	135	138	74	77	62	62	- 2 %	0 %	- 4 %
Hoog (> 25.000)	160	155	91	91	73	69	- 7 %	-4 %	- 10 %
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>									
0 tot 25 procent	153	151	86	86	69	68	- 5 %	-4 %	- 5 %
25 tot 30 procent	142	144	79	84	66	66	- 3 %	2 %	- 4 %
30 procent of meer	135	136	79	78	64	62	- 3 %	-5 %	- 7 %
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>									
Tot 60 procent NL achtergrond	147	159	89	96	77	73	+ 4 %	+ 4 %	- 9 %
60 tot 80 procent NL achtergrond	140	140	77	79	62	62	- 4 %	- 1 %	- 4 %
80 tot 100 procent NL achtergrond	119	121	64	66	56	55	- 2 %	- 1 %	- 6 %

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/ HAN/Fontys. Bewerking: HAN.

¹² De vergelijking met het aandeel inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet is niet gemaakt omdat over het seizoen 2017/2018 niet naar deze uitsplitsing is gerapporteerd.

5.4 Conclusie

De gemiddelde contributie van voetbalverenigingen is tussen de seizoenen 2017/2018 en 2019/2020 beperkt gestegen. De grootste daling heeft plaatsgevonden in anticipeer gemeenten. Daar rekenen de verenigingen momenteel een gemiddeld lagere contributie dan twee jaar geleden. Ook in grote steden zijn de contributies voor jeugdvoetbal gedaald. De grootste stijging bij het voetbal heeft plaatsgevonden in gemeenten die een laag gemiddeld jaarinkomen hebben en daarmee samenhangend de gemeenten met minder inwoners met een Nederlandse achtergrond.

Bij tennisverenigingen zien we dat de contributies stabiel zijn gebleven. Vooral de pupillen zijn in 2019/2020 in bepaalde regio's (o.a. anticipeer regio's, grote steden, rijke gemeenten maar ook gemeenten met minder inwoners van Nederlandse komaf) minder contributie gaan betalen in vergelijking met het seizoen 2017/2018. Deze dalingen worden mogelijk veroorzaakt doordat in die gebieden bepaalde pupillencontributies zijn weggefallen in het onderzoek of doordat bijvoorbeeld trainersvergoedingen uit de contributies zijn gehaald en apart betaald dienen te worden aan de trainers.

6. Conclusie

Kernuitkomsten

In dit rapport zijn de 'kale' contributies van 2.932 sportverenigingen in vijf sporttakken (basketbal, korfbal, rugby, tennis en voetbal) in kaart gebracht. Extra trainingen, afkoop van vrijwilligerswerk en eventuele andere aanvullende kosten zijn, voor zover mogelijk, niet meegeteld. Voor al deze contributies geldt dat er een vergelijking met één of meerdere eerdere metingen gemaakt kon worden.

Voor senioren, junioren en pupillen geldt dat de gemiddelde contributies voor basketbalverenigingen het hoogst zijn en voor tennis het laagst (tabel 7.1). In vergelijking met het seizoen 2017/2018 - en met inflatiecorrectie - is er bij senioren sprake van een groei van de contributies bij basketbal (+ 3%) en voetbal (+ 1%), terwijl er bij rugby en tennis (- 3%) een daling is geregistreerd. De contributies voor korfbal zijn ongewijzigd. Ook bij de contributies voor junioren is er sprake van een stijging bij basketbal en voetbal (+ 1%). Rugby kromp met 2 procent, korfbal met 1 procent en tennis bleef ongewijzigd. De contributie van pupillen is gedaald of volgt de inflatie, waarbij met name de afname bij tennis (- 6%) opvalt.

Tabel 7.1 Gemiddelde contributies sportverenigingen in vijf takken van sport voor senioren, junioren en pupillen in vergelijking tussen 2017/2018 en 2019/2020 (in euro's en procenten¹³)

	Senioren		Junioren		Pupillen		Verschil 2019/2020 t.o.v. 2017/2018 met verrekening CPI		
	2017	2019	2017	2019	2017	2019	Senioren	Junioren	Pupillen
	/2018	/2020	/2018	/2020	/2018	/2020			
Basketbal	260	279	227	240	177	185	+ 3 %	+ 1 %	0 %
Korfbal	223	231	171	177	126	130	0 %	- 1 %	- 1 %
Rugby	228	231	153	155	115	120	- 3 %	- 2 %	0 %
Tennis	141	143	79	82	65	64	- 3 %	0 %	- 6 %
Voetbal	189	199	141	148	116	121	+ 1 %	+ 1 %	0 %

Bron: Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys.

De gemiddelde prijs voor de toegang van een zwembad voor één persoon bedraagt 5,20 euro. Indien gecorrigeerd wordt voor de inflatie is dat een stijging van 3 procent ten opzichte van seizoen 2016/2017. Voor de toegang tot een ijsbaan dient gemiddeld 7,47 euro betaald te worden, met verrekening van de inflatie is dat 3 procent meer dan in 2015/2016. De gemiddelde toegangsprijs voor volwassenen om één keer te klimmen is 12,64 euro en voor boulderen 10,46 euro. Dit is - met verrekening van de inflatie - voor klimmen een daling van 1 procent ten opzichte van het jaar ervoor. De gemiddelde toegangsprijzen voor volwassenen zijn bij boulderen met de inflatie gestegen.

Voor veel sportbonden zijn de contributie-inkomsten van niet te onderschatten belang. Het gaat hier om de contributies uit lidmaatschappen via verenigingen (bondsafdrachten), uit individuele lidmaatschappen en overige contributies. De bondsafdrachten vormen hierbij een belangrijk deel. De helft van de inkomsten van sportbonden in 2018 was afkomstig uit contributie-inkomsten (49%). In 9 jaar tijd is dit aandeel met 13 procentpunten gestegen.

¹³ De steekproefomvang van het seizoen 2019/2020 is in bijlage 1 te vinden.

De gemiddelde bondsafdracht voor senioren per lid is € 29,07. Voor junioren is dit € 19,27 en voor pupillen € 15,37. Met verrekening van het CPI blijkt dat de bondsafdracht voor senioren in 2019/2020 ten opzichte van 2018/2019 met 1 procent gestegen is ten opzichte van de inflatie. Voor de junioren en pupillen gaat het om een daling van respectievelijk 2 en 3 procent. De sjoelbond heeft voor senioren de laagste bondsafdracht (€ 2,75) en basketbalverenigingen moeten voor senioren de hoogste bondsafdracht betalen (€ 74,92).

Tennis en voetbal onder de loep

Hoofdstuk 5 leerde dat de gemiddelde contributie van voetbalverenigingen tussen de seizoenen 2017/2018 en 2019/2020 beperkt is gestegen. De grootste daling heeft plaatsgevonden in anticipeer gemeenten. De grootste stijging heeft plaatsgevonden in gemeenten die een laag gemiddeld jaarinkomen hebben en gemeenten met minder inwoners met een Nederlandse achtergrond. Wat betreft gemiddelde contributies van tennisverenigingen bleek dat met name pupillen in 2019/2020 in anticipeer regio's, grote steden en gemeenten met minder inwoners van Nederlandse komaf minder contributie betalen in vergelijking met het seizoen 2017/2018.

Vervolg

Het Mulier Instituut, de HAN en Fontys Economische Hogeschool Tilburg SPECO Sportmarketing zijn voornemens om de contributies van sportverenigingen en de toegangsprijzen van andere sportaanbieders jaarlijks te monitoren en het aantal gevolgde sporttakken uit te breiden. Ook zullen de inkomsten van sportbonden gevolgd blijven worden, waarbij onder meer wordt bepaald in welke mate sportbonden afhankelijk zijn van contributie-inkomsten en hoe zich dat in de tijd ontwikkelt.

De contributies van sportverenigingen in één tak van sport worden in principe tweejaarlijks gemonitord (zie ook hoofdstuk 1). Dit impliceert dat de contributies van sportverenigingen in de takken van sport die bij de meting over het seizoen 2018/2019 in beeld zijn gebracht (atletiek, handbal, hockey, volleybal, voetbal, golf, tafeltennis, handboogschieten) bij de volgende meting over het seizoen 2020/2021 opnieuw op een rijtje worden gezet. Daarbij is er het voornemen om het aantal sporten uit te breiden, onder andere met wandelen, schaatsen en toerfietsen. De tarieven van zwembaden, ijsbanen, klim- en boulderhallen en bondsafdrachten worden elk jaar vergeleken en zullen ook bij de volgende meting de revue passeren.

De gegevens in deze rapportage hebben betrekking op de periode vóórdat het coronavirus in Nederland de kop opstak en maatregelen getroffen werden. Bij de rapportage over de volgende meting, over het seizoen 2020/2021, zal er ook aandacht worden geschonken aan de gevolgen van corona op de hoogte van contributies en toegangsprijzen.

Referenties

CBS Statline (2019). *Kerncijfers wijken en buurten 2019*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Davids, A., Roest, J. van der, Poel, H. van der, Schoemaker, J., Genderen, S. van & Boer, W. de (2017). *Contributiemonitor 2016/2017: contributies in de Nederlandse sport*. Utrecht: Mulier Instituut.

Davids, A., Hover, P., Boer, W. de & Schoemaker, J. (2019a). *Contributiemonitor 2017/2018: contributies en toegangsprijzen in de Nederlandse Sport*. Utrecht/Nijmegen: Mulier instituut/Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

Davids, A., Hover, P., Boer, W. de & Schoemaker, J. (2019b). *Contributiemonitor 2018/2019: contributies en toegangsprijzen in de Nederlandse sport*. Utrecht/Nijmegen: Mulier instituut/Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).

NOC*NSF (2009-2018). *Bondsinkomsten naar sportbond*. Arnhem: Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF).

NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info (2019). *Sportbondleden per gemeente*. Afkomstig van <https://www.volksgezondheidszorg.info/sport/sportopdekaart/lidmaatschappen-sportvereniging#!node-sportbondleden-gemeente>.

Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). *Monitor Sport en corona: de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector*. Utrecht: Mulier Instituut.

Bijlage 1 Steekproefomvang sportverenigingen

Tabel b1.1 Steekproefomvang sportverenigingen per sporttak naar provincie en leeftijdscategorie in het seizoen 2019/2020 (in aantallen)

	Basketbal			Korfbal			Tennis			Voetbal		
	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.
Drenthe	5	5	4	16	16	15	50	49	41	21	21	21
Flevoland	6	6	6	5	5	5	21	21	21	8	8	8
Friesland	9	9	9	37	37	36	85	83	80	49	49	49
Gelderland	26	23	22	49	46	46	190	188	182	141	141	140
Groningen	10	8	7	17	16	16	64	63	62	45	45	43
Limburg	11	11	10	15	16	16	124	120	100	73	75	75
Noord-Brabant	39	38	37	58	56	56	255	248	221	131	129	128
Noord-Holland	37	36	34	37	36	36	212	209	178	92	88	87
Overijssel	17	17	17	24	24	24	108	105	93	73	72	72
Utrecht	20	17	17	32	32	32	110	108	71	45	45	44
Zeeland	7	6	6	15	15	15	59	59	24	19	19	19
Zuid-Holland	38	35	34	74	72	72	209	203	187	82	82	81
Totaal	225	211	203	379	371	369	1.487	1.456	1.260	779	774	767

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

S.=senioren, J.=junioren, P.=pupillen.

Tabel b1.2 Steekproefomvang rugbyverenigingen naar NUTS-1 regio¹⁴ en leeftijdscategorie in het seizoen 2019/2020 (in aantallen)

	Rugby		
	S.	J.	P.
Noord-Nederland (NL1)	7	7	5
Oost-Nederland (NL2)	12	11	11
West-Nederland (NL3)	30	30	29
Zuid-Nederland (NL4)	13	12	11
Totaal	62	60	56

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

S.=senioren, J.=junioren, P.=pupillen.

¹⁴ Omdat het aantal sportverenigingen per provincie te weinig waarnemingen opleverde is voor de NUTS-1 regio-indeling gekozen.

Bijlage 2 Contributies per sporttak naar provincie

Tabel b2.1 Gemiddelde contributie per sporttak naar provincie en leeftijdscategorie in het seizoen 2019/2020 (in euro's)

	Basketbal			Korfbal			Tennis			Voetbal		
	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.
Drenthe	301	238	207	219	158	125	120	67	53	194	155	119
Flevoland	272	249	210	300	243	194	144	83	62	269	234	200
Friesland	277	251	180	212	147	99	108	58	46	187	134	109
Gelderland	271	246	181	239	190	142	149	77	61	207	153	124
Groningen	318	276	189	210	147	107	103	56	47	168	118	97
Limburg	237	207	170	184	134	107	128	69	56	163	123	104
Noord-Brabant	272	225	170	189	147	112	131	74	56	177	134	111
Noord-Holland	271	230	184	237	181	130	158	98	78	221	176	139
Overijssel	259	205	156	249	191	128	133	78	69	235	166	132
Utrecht	301	271	230	273	203	147	171	105	80	225	165	133
Zeeland	251	178	141	191	144	110	105	55	40	177	120	103
Zuid-Holland	302	273	199	263	209	156	179	107	78	207	155	129
Totaal	279	240	185	231	177	130	143	82	64	199	148	121

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut

S.=senioren, J.=juniores, P.=pupillen.

Tabel b2.1 Gemiddelde contributie rugbyverenigingen naar NUTS-1 regio¹⁵ en leeftijdscategorie in het seizoen 2019/2020 (in euro's)

	Rugby		
	S.	J.	P.
Noord-Nederland (NL1)	218	122	99
Oost-Nederland (NL2)	231	156	112
West-Nederland (NL3)	241	169	130
Zuid-Nederland (NL4)	213	141	111
Totaal	231	155	120

Bron: Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

S.=senioren, J.=juniores, P.=pupillen.

¹⁵ Omdat het aantal sportverenigingen per provincie te weinig waarnemingen opleverde is voor de NUTS-1 regio-indeling gekozen.

Bijlage 3 Steekproefomvang sportverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten

Tabel b3.1 Steekproefomvang sportverenigingen per sporttak naar achtergrondkenmerken van gemeenten (krimp- en anticipieerregio, stedelijkheid en inwoneraantal) en leeftijdscategorie in het seizoen 2019/2020 (in aantallen)

	Basketbal			Korfbal			Rugby			Tennis			Voetbal		
	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.
<i>Krimp- en anticipieerregio</i>															
Krimpregio	14	14	12	29	28	28	3	2	1	154	149	127	105	106	105
Anticipieerregio	23	23	21	42	43	43	7	7	5	195	190	165	102	103	103
Normaal	188	174	170	308	300	298	52	51	50	1.138	1.117	968	572	565	559
<i>Stedelijkheid</i>															
Zeer sterk stedelijk	40	29	28	62	56	56	17	17	15	157	148	126	56	54	53
Sterk stedelijk	67	63	63	89	87	87	24	22	23	324	317	282	226	223	221
Matig stedelijk	45	45	45	64	64	64	12	12	12	247	244	207	96	96	96
Weinig stedelijk	59	59	55	111	111	110	7	7	5	468	461	406	219	218	217
Niet-stedelijk	8	9	6	34	34	33	2	2	1	215	212	170	102	103	102
<i>Inwoneraantal</i>															
200.000 of meer	27	17	17	41	36	36	11	10	8	111	104	90	44	42	41
85.000 - 200.000	44	40	39	67	65	65	19	18	19	267	260	236	165	162	161
25.000 - 85.000	118	117	113	207	206	204	29	29	28	802	787	678	435	434	431
Minder dan 25.000	36	37	34	64	64	64	3	3	1	307	305	256	135	136	134
Totaal	225	211	203	379	371	369	62	60	56	1.487	1.456	1.260	779	774	767

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

S.=senioren, J.=junioren, P.=pupillen.

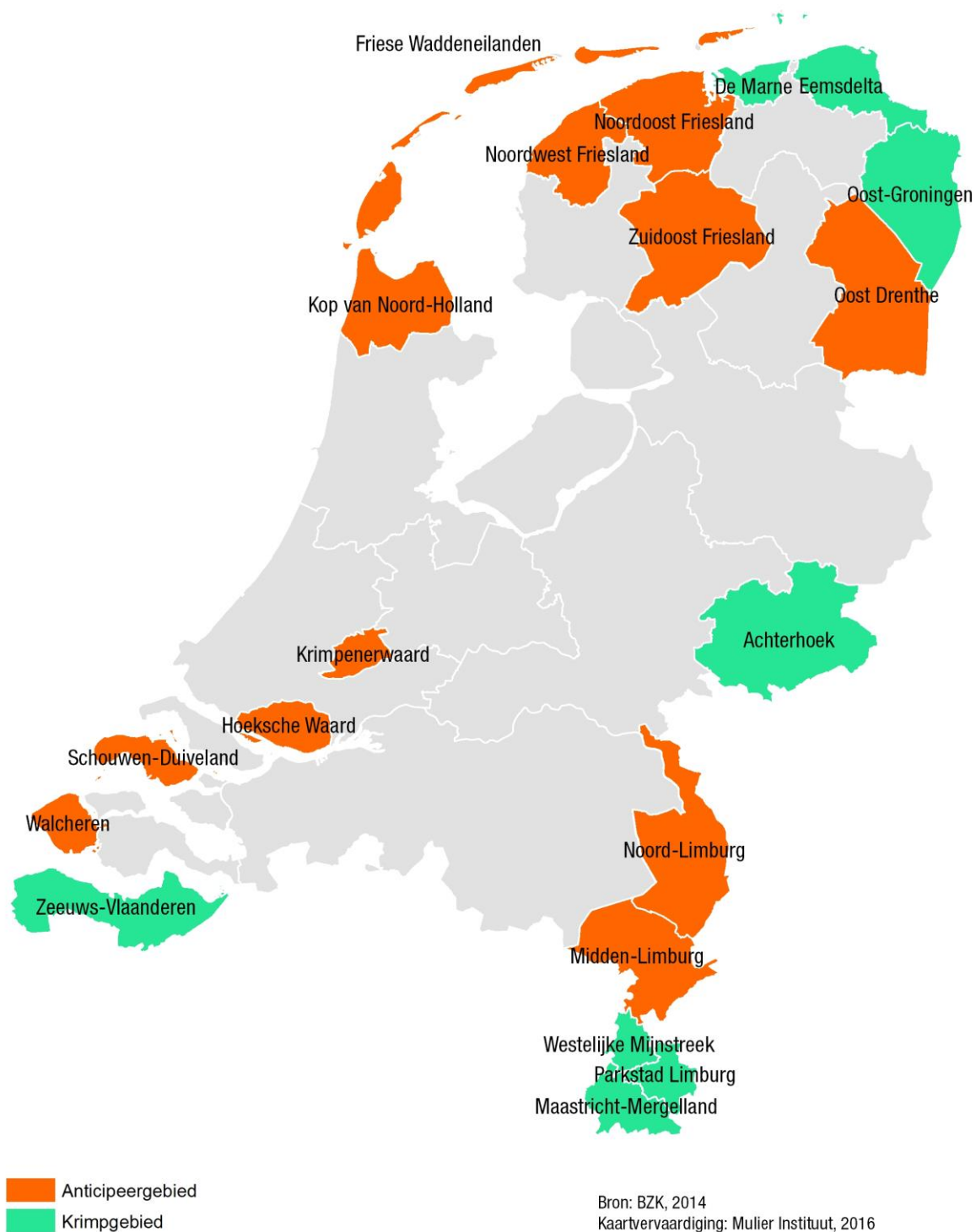
Vervolg tabel b3.1 Steekproefomvang sportverenigingen per sporttak naar achtergrondkenmerken van gemeenten (sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond en aandeel beweegrichtlijn) en leeftijdscategorie in het seizoen 2019/2020 (in aantallen)

	Basketbal			Korfbal			Rugby			Tennis			Voetbal		
	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.	S.	J.	P.
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>															
Tot 50 euro	48	49	47	93	91	91	11	12	10	414	407	345	183	184	181
50 tot 65 euro	80	77	75	136	135	135	22	21	21	475	465	404	257	254	253
65 tot 80 euro	56	46	44	75	71	69	18	16	15	313	306	264	140	139	138
80 euro of meer	35	33	31	56	55	55	11	11	10	209	204	178	119	117	117
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>															
Laag (< 23.000)	30	28	27	67	65	65	6	6	5	185	182	170	118	117	117
Middel (23.000 – 25.000)	70	64	59	123	119	117	21	19	19	475	465	401	273	274	272
Hoog (> 25.000)	119	113	111	170	168	168	35	35	32	751	735	620	308	303	300
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>															
0 tot 25 procent	75	65	61	118	111	111	28	26	23	392	384	316	193	190	189
25 tot 30 procent	59	58	56	91	89	89	14	14	15	383	376	327	217	214	213
30 procent of meer	54	55	53	100	101	99	11	11	10	435	428	364	190	190	188
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>															
Tot 60 procent NL achtergrond	82	71	70	104	98	98	34	33	32	385	373	315	219	217	215
60 tot 80 procent NL achtergrond	87	88	82	136	136	136	20	20	18	623	616	536	305	303	300
80 tot 100 procent NL achtergrond	37	37	36	99	99	97	3	3	2	374	366	323	213	214	212
<i>Beweegrichtlijn (% inwoners dat voldoet)</i>															
0 tot 60 procent	25	25	24	45	44	44	8	8	8	170	166	144	67	68	68
60 tot 70 procent	176	164	158	289	283	281	47	46	43	1.122	1.097	940	538	532	529
70 procent of meer	15	13	12	19	18	18	6	5	5	86	86	75	65	65	63
Totaal	225	211	203	379	371	369	62	60	56	1.487	1.456	1.260	779	774	767

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.
S.=senioren, J.=juniores, P.=pupillen.

Bijlage 4 Krimp- en anticipeergebieden

Kaart b4.1 Krimp- en anticipeergebieden in Nederland

Bijlage 5 NUTS-1 regio

Kaart b5.1 NUTS-1 regio's in Nederland

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Bijlage 6 Toegangspreis zwembaden naar met/zonder recreatief zwemgedeelte

Tabel b6.1 Gemiddelde toegangspreis losse kaartverkoop zwembaden naar zwembad met en zonder recreatief gedeelte* in 2018/2019 en 2019/2020 (in euro's)

	2018/2019		2019/2020	
	Zonder recreatief gedeelte (n=145)	Met recreatief gedeelte (n=118)	Zonder recreatief gedeelte (n=236)	Met recreatief gedeelte (n=230)
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>				
Krimpregio	4,15	6,22	4,51	4,53
Anticipeerregio	4,48	6,08	4,42	5,95
Normaal	4,64	5,70	4,62	5,44
<i>Stedelijkheid</i>				
Zeer sterk stedelijk	4,54	4,83	4,68	4,78
Sterk stedelijk	4,97	5,85	4,85	5,59
Matig stedelijk	4,56	5,91	4,56	5,66
Weinig stedelijk	4,66	6,05	4,49	5,70
Niet-stedelijk	4,12	5,61	4,51	4,89
<i>Inwoneraantal</i>				
200.000 of meer	4,06	4,88	4,67	4,80
85.000 - 200.000	4,81	5,94	4,66	5,54
25.000 - 85.000	4,46	5,64	4,58	5,15
Minder dan 25.000	4,59	6,41	4,49	6,75
Gemiddelde toegangspreis	4,56	5,78	4,58	5,40

Bron: CBS Statline, 2019; Contributiemonitor 2018/2019, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: Mulier Instituut.

* Recreatief gedeelte: apart bad met fonteinen/stroomversnellingen/glijbaan/spuiten etc.

Bijlage 7 Bondsafdrachten

Tabel b7.1 Bondsafdrachten sportbonden in 2019/2020 voor senioren, junioren en pupillen (in euro's)

Sport	Senioren	Junioren	Pupillen	Toelichting
Aangepast sporten	9,65			
Aikido**				
American football**				
Atletiek	17,45	16,15	15,30	
Badminton	11,20	11,20	11,20	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Base & softball	64,70	28,35	16,90	
Basketbal	74,92	56,51	38,03	
Bergbeklimmen	52,50	18,00	18,00	Afdracht senioren voor hoofdlid, junioren is jeugdhooftlid. Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag
Beugelen	5,00	5,00	5,00	
Biljarten	36,00			Contributie voor sectie pool
Bob en slee**				
Boksen*	20,00			
Bowling	35,75	25,50	25,50	Afdracht senioren voor 22 t/m 64 jaar. Voor junioren en pupillen eenzelfde bedrag: contributie jeugd
Bowls	12,55			
Bridge	23,00	12,00	7,50	Afdracht junioren voor jeugdleden 16-26 en pupillen is t/m 15 jaar
Cricket	5,00	5,00		
Curling**				
Dammen	37,50	26,50	16,50	
Dansen	25,00	25,00	25,00	
Darts	10,00			Inschrijfgeld voor Heren A & dames
Drakenboot**				
Floorball/Unihockey	21,00	12,00	12,00	Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag: bijdrage jeugd
Frisbee	15,00	10,00	10,00	Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag: contributie jeugd
Go	38,00	14,50	14,50	Voor junioren en pupillen t/m 19 jaar eenzelfde bedrag: jeugdlid
Golf	18,50	18,50	18,50	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Gymnastiek	27,80	22,60	22,60	Bedragen voor een flexibel lid per kwartaal x4. Voor junioren en pupillen t/m 15 jaar eenzelfde bedrag
Handbal	20,00	16,00	11,00	Afdracht junioren voor A-jeugd, pupillen is D-jeugd
Handboogschieten	59,00	29,50		
Hippische sport	25,75	25,75	25,75	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Hockey	32,26	32,26	18,06	Afdracht junioren voor junioren A/B, pupillen is junioren C/D/E
IJshockey	26,00	22,00	13,00	

Bron: bondswbsites, telefonisch contact en via de e-mail met sportbonden, 2019/2020.

* Individuele lidmaatschappen (direct bij sportbond).

** Geen afdracht bekend.

Vervolg tabel b7.1 Bondsafdrachten sportbonden in 2019/2020 voor senioren, junioren en pupillen (in euro's)

Sport	Senioren	Junioren	Pupillen	Toelichting
Jeu de boules	22,50	11,25	11,25	Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag: bijdrage jeugd
Judo	55,35	39,30	30,60	Afdracht pupillen voor onder de 12 jaar, onder 7 jaar is €16,70
Kaatsen	16,54	10,00	10,00	Voor junioren en pupillen t/m 16 jaar eenzelfde bedrag
Karate	42,50	32,00	16,00	
Kegelen	10,00	5,00	5,00	
Klootschieten	5,00	5,00	5,00	Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag
Kolven	20,00	20,00	20,00	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Korfbal	36,60	29,28	18,32	
Krachtsport	60,00			Kosten voor de wedstrijdlijdcontributie
Lacrosse	17,50	5,00	5,00	
Luchtvaart	64,50	32,25		Bondsafdracht die het vaakst voortkomt binnen de verschillende afdelingen
Midget golf	50,00	20,00	20,00	Voor junioren en pupillen eenzelfde bedrag: jeugdleden
Motorrijden*	195,00			
Onderwatersport	43,75	19,00	19,00	Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag
Oosterse gevechtssporten	5,00	5,00	5,00	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Reddingsbrigades	11,15	9,83	9,83	Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag: contributie juniorleden
Roeien	38,27	21,50		
Rugby	69,00	30,00	19,00	Afdracht pupillen voor Benjamins/Turven/Guppen
Schaak	42,80	21,40	21,40	Voor junioren en pupillen t/m 20 jaar eenzelfde bedrag: jeugdlid
Schaatsen (vanaf 2010 ook skate)	8,70	6,10	6,10	Voor junioren en pupillen t/m 18 jaar eenzelfde bedrag
Scheren	59,50	29,75		
Schieten	42,50	17,00	17,00	Afdracht junioren voor Juniorschutter-B (15 t/m 17 jaar), pupillen is Juniorschutter-C (t/m 14 jaar)
Sjoelen	2,75	0,00	0,00	
Skaten	8,70	6,10	6,10	Voor junioren en pupillen t/m 18 jaar eenzelfde bedrag
Skiën*	37,50			Kosten voor een hoofdlidmaatschap
Squash	37,50	17,50	17,50	Kosten voor een wedstrijdlijdmaatschap Voor junioren en pupillen t/m 17 jaar eenzelfde bedrag
Surfen*	35,00			
Survivalrun	20,00	20,00	20,00	Kosten voor een seizoenslidmaatschap. Een bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Taekwondo	41,75	36,75	30,75	
Tafeltennis	19,52	19,52	19,52	Basiscontributie per kwartaal x4. Een basiscontributie: geen onderscheid tussen leeftijden
Tennis	17,78	17,78	17,78	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Toerfietsen	37,29	37,29	37,29	Kosten voor een hoofdlid
Touwtrekken	60,00	45,00		

Bron: bondswebsites, telefonisch contact en via de e-mail met sportbonden, 2019/2020.

* Individuele lidmaatschappen (direct bij sportbond).

** Geen afdracht bekend.

Vervolg tabel b7.1 Bondsafdrachten sportbonden in 2019/2020 voor senioren, junioren en pupillen (in euro's)

Sport	Senioren	Junioren	Pupillen	Toelichting
Triathlon	38,00	27,00		Afdracht senioren voor basislidmaatschap excl. atletenlicentie, junioren is incl. jeugdlicentie
Vissen	15,00	4,50	4,50	
Voetbal	10,39	8,24	7,69	
Volleybal	12,50	12,50	12,50	Eén bondsafdracht: geen onderscheid tussen leeftijden
Wandelen**				
Waterski	24,00	13,75	13,75	Afdracht senioren voor hoofdlid. Voor junioren en pupillen t/m 18 jaar eenzelfde bedrag: jeugd
Watersport	21,10	10,55		Afdracht voor watersportverenigingen
Wielrennen	37,29	37,29		Kosten voor een hoofdlid
Zwemmen	2,85	2,85	2,85	Contributie regio (Regio Noord + €1)

Bron: bondswebsites, telefonisch contact en via de e-mail met sportbonden, 2019/2020.

* Individuele lidmaatschappen (direct bij sportbond).

** Geen afdracht bekend.

Tabel b7.2 Sportbonden met onderscheid tussen senioren en junioren/jeugd naar leeftijdsgrens in 2019/2020

Sport	Leeftijdsgrens junioren/jeugd	Mag sport <8 jaar?
Bergbeklimmen	T/m 17 jaar	Ja, onder de 8 jaar onder begeleiding
Bowling	Geen specifieke leeftijdsgrens gegeven	Ja
Floorball/unihockey	T/m 17 jaar	Ja
Frisbee	T/m 17 jaar	Ja
Go	T/m 19 jaar	Ja
Gymnastiek	T/m 15 jaar	Ja
Handboogschieten	T/m 17 jaar	Nee
Jeu de boules	T/m 17 jaar	Ja
Kaatsen	T/m 16 jaar	Ja
Luchtvaart	T/m 18 jaar	Nee (?)
Midgetgolf	Geen specifieke leeftijdsgrens gegeven	Ja
Onderwatersport	T/m 17 jaar	
Roeien	Geen specifieke leeftijdsgrens gegeven	Nee
Reddingsbrigade	T/m 17 jaar	Ja
Schaak	T/m 20 jaar	Ja
Schaatsen	T/m 18 jaar	Ja
Scheren	T/m 20 jaar	Nee
Squash	T/m 17 jaar	Ja
Triathlon	T/m 19 jaar	Nee
Waterski	T/m 18 jaar	Ja
Watersport	Geen specifieke leeftijdsgrens gegeven	Nee (?)

Bron: bondswebsites, telefonisch contact en via de e-mail met sportbonden, 2019/2020.

Tabel b7.6 Sportbonden zonder onderscheid tussen leeftijden in bondsafdracht in 2019/2020

Sportbond	Leeftijdsgrens junioren/jeugd	Mag sport <8 jaar?
Badminton	-	Ja
Dansen	Dansers in de Juveniles categorie betalen 5,00 euro.	Ja
Golf	-	Ja
Hippische sport	-	Ja, vanaf 6 jaar
Kolven	-	Ja
Survivalrun	-	Ja, vanaf 6 jaar
Tafeltennis	-	Ja
Tennis	-	Ja
Toerfietsen	Geen specifieke leeftijdsgrens gegeven. Wel andere kosten voor een gezinslid.	Ja (?)
Wielrennen	Geen specifieke leeftijdsgrens gegeven. Wel andere kosten voor een gezinslid.	Nee

Bron: bondswbsites, telefonisch contact en via de e-mail met sportbonden, 2019/2020.

Bijlage 8 Contributie-inkomsten sportbonden 2009-2018

Tabel b8.1 Aandeel contributie-inkomsten op totale bondsinkomsten in de periode 2009-2018 naar anonieme sportbond (in procenten)

Anoniem bondsnummer	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
8	49	45	50	45	46	46	49	49	76	100
9									76	94
2	21	25	17	19	27	30	80	32	87	91
16	32	39	30	20	26	24	61	71	70	81
1					90	90	91	90	88	80
7	39	34	21	45	64	57	52	27	76	80
4	75	73	41	75	71	75	79	75	78	79
13	29	25	27	30	46	46	82	78	74	79
5	67	64	70	68	68	69	59	78	78	78
3	46	82	85	86	75	73	73	75	85	76
30					36	36	96	70	59	75
6	70	84	88	68	72	73	74	75	77	74
10	53	53	55	68	71	68	70	78	75	72
36	15	17	25	20	33	33	42	52	51	72
19	35	36	52	42	53	24	53	61	67	70
27	20	28	25	20		43	57	63	61	68
17	45	44	34	36	35	37	63	70	68	67
15	31	26	65	72	72	68	72	69	71	66
23	50	44	33	52	56	59	61	59	63	65
11	44	41	42	24	44	41	45	69	74	61
12	42	41	46			47	45	68	74	61
22	60	53	70	59	58	59	58	61	65	61
28	28	32	51	35	70	60	59	61	61	61
77	21	17	24	22	20	20		70		61
45		22	28	32	32	32	36	47	43	60
38	36	45	52	81	58	65		62	49	59
25	44	43	38	39	43	43	55	56	62	58
20	42	47	36	38	33	44	74	62	66	57
32	14	14	63	62	42	41	40	53	54	54
40	86	41	38	44	41	41	55	51	47	54
41	60	26	24	30	14	21	39	52	46	53
61			20	19		23	52	28	26	53
35	46	48	61	63	51	61	50	50	53	52
37	43	54	67	65	45	45	49	54	49	52
29	30	26	39	41	41	56	46	63	59	51
39	43	46	49	41	38	47	49	53	48	49
47	30	34	36	48	40	26	53	57	40	48
49	32	27	58	56	56	56		63	39	48
48	39	35	35	34	40	39	49	60	40	47
31	47	51	40	38	64	61	60	51	55	45
24	20	27	20	26	50	50	62	47	62	42
43	17	32	20	22	21	25	40	41	45	42
50	49	420	43	46	43	37	38	38	39	40

Bron: NOC*NSF, 2009-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Vervolg tabel b8.1 Aandeel contributie-inkomsten op totale bondsinkomsten in de periode 2009-2018 naar anonieme sportbonden (in procenten)

Anoniem bondnummer	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
53	57	47	33	45	44	40	40	38	36	40
42	37	36	38	44	46	48	43	45	45	38
51	60	76	71	76	34	31	40	39	39	37
52	22	13	16	16	19	19	33	34	37	36
65	30	20	19	20	16	21	23	34	23	36
46	25	18	9	47	51	45	31	48	42	35
57	25	21	33	30	34	34	31	29	34	34
58	32	36	29	37	50	57	44	38	31	34
59	51	44	46	37	44	34	38	18	30	33
56	23	25	14	20	22	28	30	19	35	31
55	27	18	28	31	41	31	35	39	36	30
54	33	22	19	19	26	26	28	26	36	29
62	33	31	27	29	30	32	32	32	25	29
33	53	49	64	54	46	46	60	37	53	26
60	29	27	26	20	27	37	41	37	28	26
64	17	14	17	18	21	24	28	21	23	26
74	4	3	25	22	7	10		25		25
44	45	27	41	37	51	54	34	55	44	21
34				39	34	61	53	49	53	19
66	25	20	19	20	28	28	21	22	22	19
63	20	26	15	26	41	37	28	27	25	16
68	8	12	15	12	20	17	22	22	17	15
67	24	20	12	10	7	11	13	14	19	10
69	5	2	6	6	5	5	7	6	8	8
70	6	7	8	6		7	22	18	8	8
72	0	1	2	1	7	7	8	19		2
14	50	45	49	48	64	71	75	59	73	
18	51	46	46	45	44	44	69	67	67	
21				80		79	62	65	65	
26	54	51	52	49	61	52	63	62	61	
71	14	26	26	5	5	2	5	4	2	
73	18	17	17	18						
75	78	63	62	61	46	47		50		
76										
78	16	16	14							
79	20	20	29	59	36	45				
Totaal	36	39	36	39	41	42	48	48	50	49

Bron: NOC*NSF, 2009-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 9 Steekproefomvang tennis- en voetbalverenigingen naar achtergrondkenmerken

Tennis

Tabel b9.1 Steekproefomvang tennisverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid, inwoneraantal, sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond) in de seizoen 2017/2018 en 2019/2020 (in aantallen)

	Senioren		Junioren		Pupillen	
	2017/ 2018	2019/ 2020	2017/ 2018	2019/ 2020	2017/ 2018	2019/ 2020
Gemiddelde contributie	1.506	1.487	1.470	1.456	1.452	1.260
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>						
Krimpregio	105	154	104	149	102	127
Anticipeerregio	396	195	390	190	386	165
Normaal	990	1138	961	1117	950	968
<i>Stedelijkheid</i>						
Zeer sterk stedelijk	169	157	149	148	148	126
Sterk stedelijk	325	324	319	317	315	282
Matig stedelijk	253	247	248	244	245	207
Weinig stedelijk	471	468	467	461	461	406
Niet-stedelijk	273	215	272	212	269	170
<i>Inwoneraantal</i>						
200.000 of meer	114	111	100	104	99	90
85.000 - 200.000	238	267	230	260	228	236
25.000 - 85.000	759	802	748	787	739	678
Minder dan 25.000	395	307	392	305	386	256
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>						
Tot 50 euro	406	414	406	407	401	345
50 tot 65 euro	414	475	406	465	401	404
65 tot 80 euro	326	313	312	306	311	264
80 euro of meer	360	209	346	204	339	178
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>						
Laag (< 23.000)	281	185	276	182	270	170
Middel (23.000 – 25.000)	595	475	578	465	575	401
Hoog (> 25.000)	625	751	611	735	603	620
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>						
0 tot 25 procent	426	392	407	384	400	316
25 tot 30 procent	438	383	430	376	424	327
30 procent of meer	477	435	469	428	464	364
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>						
Tot 60 procent NL achtergrond	270	385	256	373	252	315
60 tot 80 procent NL achtergrond	588	623	583	616	576	536
80 tot 100 procent NL achtergrond	427	374	424	366	420	323

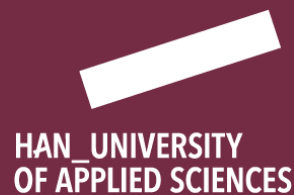
Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: HAN.

Voetbal

Tabel b9.2 Steekproefomvang voetbalverenigingen naar achtergrondkenmerken van gemeenten (krimp- en anticipeerregio, stedelijkheid, inwoneraantal, sportuitgaven per inwoner, gemiddeld jaarinkomen per inwoner, aandeel sportverenigingslidmaatschap, migratie-achtergrond) in de seizoen 2017/2018 en 2019/2020 (in aantallen)

	Senioren		Junioren		Pupillen	
	2017/ 2018	2019/ 2020	2017/ 2018	2019/ 2020	2017/ 2018	2019/ 2020
Gemiddelde contributie	420	796	411	790	402	783
<i>Krimp- en anticipeerregio</i>						
Krimpregio	32	105	31	106	32	105
Anticipeerregio	41	102	42	103	42	103
Normaal	347	589	338	581	328	575
<i>Stedelijkheid</i>						
Zeer sterk stedelijk	35	59	32	57	31	56
Sterk stedelijk	68	231	69	228	65	226
Matig stedelijk	90	101	87	100	85	100
Weinig stedelijk	144	222	142	221	140	220
Niet-stedelijk	80	103	78	104	78	103
<i>Inwoneraantal</i>						
200.000 of meer	31	47	28	45	27	44
85.000 - 200.000	25	167	25	164	24	163
25.000 - 85.000	209	444	205	442	199	439
Minder dan 25.000	155	138	153	139	152	137
<i>Gemeentelijke sportuitgaven per inwoner</i>						
Tot 50 euro	134	186	133	187	130	184
50 tot 65 euro	106	262	104	258	100	257
65 tot 80 euro	76	149	75	148	74	147
80 euro of meer	104	119	99	117	98	117
<i>Gemiddeld jaarinkomen per inwoner</i>						
Laag (< 23.000)	82	120	78	119	77	119
Middel (23.000 - 25.000)	172	278	171	279	167	277
Hoog (> 25.000)	166	318	162	312	158	309
<i>Aandeel sportverenigingslidmaatschap inwoners</i>						
0 tot 25 procent	98	199	97	196	95	195
25 tot 30 procent	127	226	124	222	121	221
30 procent of meer	143	192	140	192	136	190
<i>Migratie-achtergrond inwoners</i>						
Tot 60 procent NL achtergrond	50	223	53	221	50	219
60 tot 80 procent NL achtergrond	170	312	167	309	164	306
80 tot 100 procent NL achtergrond	144	216	139	217	136	215

Bron: CBS Statline, 2019; NOC*NSF/Volksgezondheidszorg.info, 2019; Contributiemonitor 2017/2018, Mulier Instituut/HAN; Contributiemonitor 2019/2020, Mulier Instituut/HAN/Fontys. Bewerking: HAN.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl

